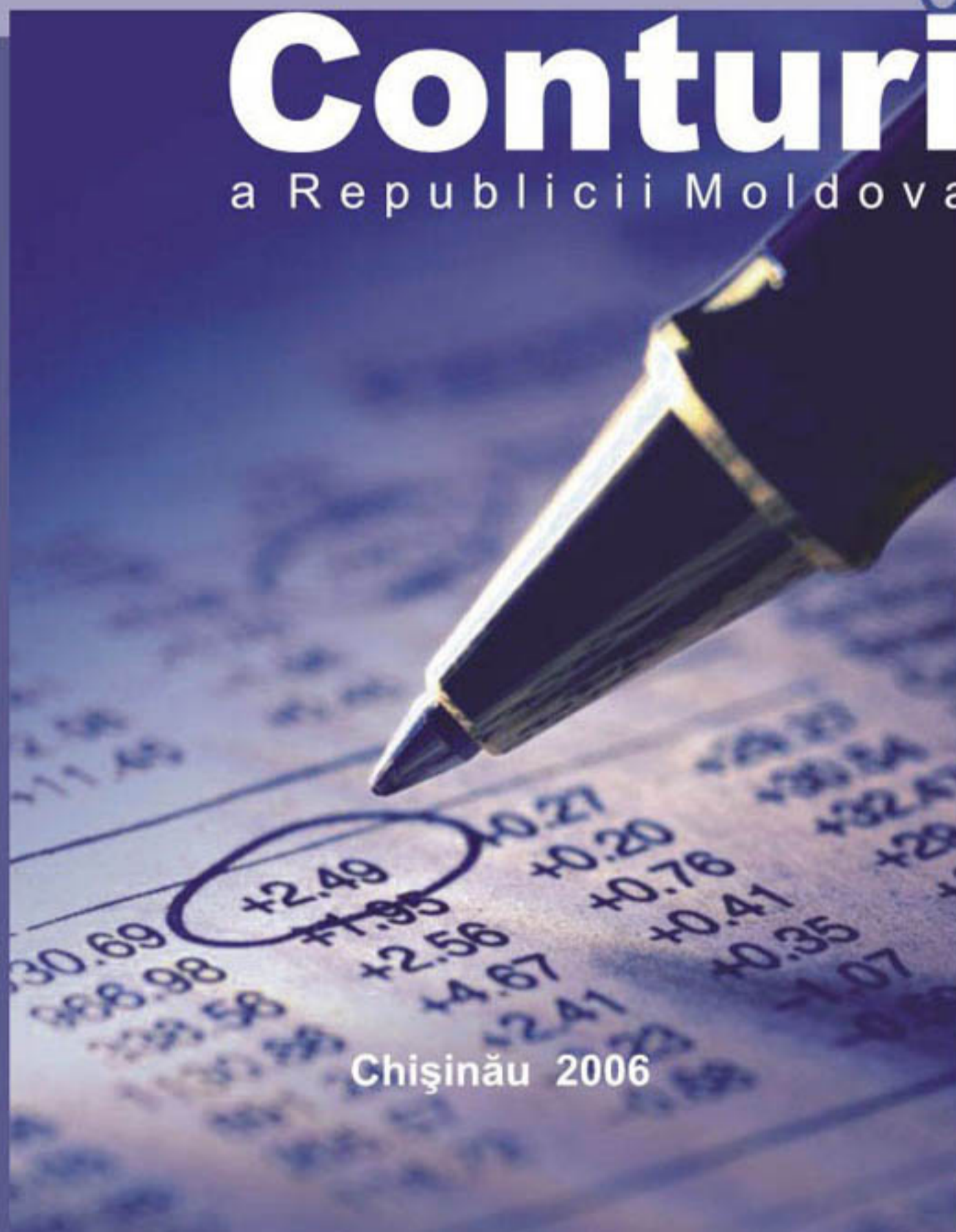

CURTEA

de Conturi

a Republicii Moldova

Chișinău 2006

Buletin Informativ Nr.1

CUPRINS

Cuvînt de salut al Președintelui Curții de Conturi	1
Scurt istoric	2
Membrii Curții de Conturi	3
Simbolica Curții de Conturi	5
Atribuțiile de control ale Curții de Conturi	6
Sinteza activității Curții de Conturi în anul 2006	7
Controlorul de stat – valorile etice ale funcției	10
Reformarea Curții de Conturi. Planul de Dezvoltare Strategică a Curții de Conturi pe anii 2006-2010	13
Activitatea Curții de Conturi pe plan internațional în anul 2006	16
Relațiile cu Parlamentul	19
Conlucrarea cu organele de drept și instanțele de judecată	21
Control (audit) al performanței: concept, actualitate, impact	22
Instruirea – pilonul principal în dezvoltarea profesionalismului	24
Controlul financiar (auditul) bugetelor unităților administrativ-teritoriale	26
Alte aspecte ale activității Curții de Conturi	29
Cadru legal	30
Hotărârile Curții de Conturi privind activitatea de control în anul 2006	32
Informații utile.....	35

Stimați colegi și angajați ai Curții de Conturi,

Controlul financiar extern exercitat de către Curtea de Conturi a Republicii Moldova este o parte indispensabilă a sistemului de control, care își propune drept scop semnalarea devierilor de la standardele în vigoare și încălcării normelor legalității, integrității, rigurozității în procesul de formare, administrare și întrebuințare a resurselor financiare publice, precum și de utilizare, în condiții de eficiență, economicitate și eficacitate, a patrimoniului public.

Curtea de Conturi, ca organ suprem de control financiar extern, trebuie să confirme „de facto și de jure” rolul primordial în sistemul general al controlului financiar intern și extern, prin aplicarea standardelor internaționale, unificarea și armonizarea legislației naționale la cea comunitară, ca factori decizionali ce vor influența calitatea activităților de control/audit și combaterea fenomenului corupției.

Utilizarea rațională și eficientă a finanțelor publice, dezvoltarea unei gestiuni financiare riguroase sînt condițiile esențiale pentru administrarea conformă a finanțelor publice și pentru eficacitatea deciziilor autorităților responsabile, iar informarea autorităților publice și cetățenilor prin intermediul publicațiilor este necesară întru asigurarea stabilității și dezvoltării societății.

Transparență, implicare și responsabilitate – acestea sînt doar cîteva dintre dezideratele pe care cetățenii Republicii Moldova le așteaptă de la Curtea de Conturi.

Editarea Buletinului Informativ este o idee nouă pentru Curtea de Conturi, iar tot ce e nou este pe cît de interesant, pe atît de necunoscut. Această publicație este necesară pe motivul conturării lipsei evidente de transparență în procesul de informare asupra activității Curții de Conturi, precum și privind evoluția procesului de reformare a organului suprem de control financiar extern într-o instituție supremă de audit conform celor mai bune practici și nu, în ultimul rînd, este un început al deschiderii Curții de Conturi în relațiile sale cu alți factori.

Sperăm ca Buletinul respectiv să deschidă calea pentru un dialog mai fructuos între Curtea de Conturi și cetățeni. Pe paginile revistei vor fi plasate diverse puncte de vedere ce vor avea drept urmare formarea unor imagini adecvate asupra celor ce se întîmplă în procesul de reformare a Curții de Conturi, precum și privind interacțiunea acestora cu alte instituții și organizații. Buletinul Informativ este prevăzut și pentru includerea comentariilor despre Planul de Dezvoltare Strategică (PDS), plan elaborat cu suportul donatorilor străini.

PDS-ul abordează probleme bine conștientizate pentru funcționarea unei instituții supreme de audit (ISA), inclusiv cadrul legal, administrația și structura organizațională, guvernarea și aranjamentele de asigurare a calității, instruirea, între care și instruirea oficială, metodologia de audit și relațiile externe.

Buletinul Informativ este o revistă de dezbateri teoretice și practice privind principalele probleme ale activității Curții de Conturi, controlul financiar și practicile în domeniul gestiunii finanțelor publice. Buletinul Informativ este conceput astfel încît să abordeze problematica de mare interes a controlului/auditului – în general și a celui al finanțelor publice – în special. Prin studiile și articolele pe care le vom publica în Buletin vom contribui la promovarea standardelor de audit INTOSAI și EUROSAI.

Revista va mai aborda: studii teoretice și practice asupra conceptelor de bază utilizate, direcțiilor de perfecționare a activității; sinteza noutăților legislative care reglementează acest domeniu; practica controlului financiar și auditului; practica judiciară (studii de caz); reglementări și informații curente externe, precum și alte titluri ce ar facilita activitatea Curții de Conturi conform experiențelor în domeniul vizat. Pentru viitor se preconizează ca acest Buletin să includă și comentarii ale unor cadre didactice de specialitate, cercetătorilor și studenților din domeniul economic, financiar și juridic, precum și ale factorilor de decizie din instituțiile de stat și organisme economice. Rezultatele activității Curții de Conturi în vederea dezvoltării capacităților sale instituționale, profesionale, manageriale și acțiunilor de reformare întru ajustarea la normele și standardele internaționale vor face posibilă identificarea eficientă a soluțiilor necesare pentru realizarea competențelor în domeniile interesate și luarea unor decizii juste și exhaustive, astfel ca urmare a implementării PDS-ului să fie atinse obiectivele principale privind sporirea capacităților Curții de Conturi, ce ar corespunde unei instituții supreme de audit performante care, la rîndul său, va oferi beneficii directe și indirecte atît statului, cît și cetățenilor Republicii Moldova și care va juca un rol fundamental în promovarea unei guvernări deschise, transparente și responsabile.

Permiteți-mi, dragi colegi și angajați ai Curții de Conturi, să vă felicit cu ocazia publicării primei ediții a Buletinului Informativ și, ținînd cont de faptul că ne aflăm în pragul sărbătorilor de iarnă, vă urez ca în anul 2007 să aveți parte de sănătate, succese și realizări, care vor asigura prosperitate în activitatea dumneavoastră.

La mulți ani!

Ala POPESCU, Președintele Curții de Conturi

Scurt istoric

1994 – a fost creată Curtea de Conturi a Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile articolului 133 din Constituția Republicii Moldova și ale Legii nr. 312-XIII din 8 decembrie 1994 „Privind Curtea de Conturi”.

1994 – Curtea de Conturi devine membru al EUROSAI (47 de membri) și INTOSAI, organizație ce activează pe lângă ONU din anul 1953 și care întrunește 186 de membri.

decembrie 1994 – martie 1997 – primul Președinte al Curții de Conturi dl Ion Ciubuc a activat în această funcție cu următorii membri ai Curții de Conturi: Ion Nagailfc, Mihail Mereuță, Tatiana Șipaciova, Vasile Cozma, Iurie Badîr și **Gheorghe Isopescu**. Numărul total de personal era de 88 de unități, din care 68 – aparatul de control.

iulie 1997– iulie 2000 – Președinte al Curții de Conturi a fost dl Vasile Cozma, cu membrii Curții de Conturi: Ion Ciubuc, Mihail Mereuță, Ion Nagailfc, Ion Morozniuc, **Gheorghe Isopescu** și Tatiana Șipaciova. Numărul total de personal a fost de 192 de unități, din care 83 – în Camerele de Conturi teritoriale.

3 noiembrie 2000 – Curtea de Conturi devine membru al Consiliului conducătorilor organelor supreme de control financiar din statele membre ale CSI.

2000 – prin Hotărîrea Parlamentului nr.666-XIV din 11.11.1999, au fost operate modificări în structura Curții de Conturi, cu instituirea suplimentar în structura existentă a Camerelor de Conturi teritoriale, abilitate cu dreptul de a adopta Hotărîri privind controalele efectuate: Camera de Conturi teritorială Chișinău, Camera de Conturi teritorială Bălți, Camera de Conturi teritorială Cahul, Camera de Conturi teritorială Comrat.

iulie 2000 – septembrie 2004 – funcția de Președinte al Curții de Conturi a fost deținută de către dl Vasile Pentelei, care a activat cu următorii membri ai Curții de Conturi: Ion Nagailfc, **Nicolae Vlcu**, Tatiana Șipaciova, Anatolie Craevschi, Ion Morozniuc și Mihail Mereuță.

mai 2002 – Camerele de Conturi teritoriale au devenit Direcții teritoriale.

decembrie 2004 – Președinte al Curții de Conturi a fost numită dna Ala Popescu, care a activat cu membrii Curții de Conturi: Gheorghe Cojocari, Tatiana Cunețchi, Mihail Cibotaru și Ion Draguța.

februarie 2005 – prin Hotărîrea Parlamentului nr.1-XV din 17.02.2005, s-a aprobat o nouă structură a Curții de Conturi, în cadrul căreia funcționează departamente, direcții, secții, oficii teritoriale și alte subdiviziuni, cu un număr de personal de 150 de unități.

iulie 2005 – prin Legea nr.180-XVI “Cu privire la modificarea și completarea Legii nr. 312-XIII din 8 decembrie 1994 privind Curtea de Conturi”, a fost modificat modul de numire a membrilor Curții de Conturi. Astfel, 3 membri din cei 7 sînt reprezentanți ai majorității parlamentare, iar 4 – reprezentanți ai opoziției parlamentare. Președintele Curții de Conturi propune Parlamentului candidaturile la funcția de membru al Curții, recomandate de fracțiunile parlamentare legal constituite. Fiecare fracțiune parlamentară are dreptul să recomande cel puțin 2 candidați.

22 decembrie 2005 – prin Hotărîrea Parlamentului nr. 340-XVI, dna Ala Popescu a fost numită în funcția de Președinte al Curții de Conturi, pe un termen de 5 ani.

29 decembrie 2005 – în conformitate cu prevederile Legii nr. 180-XVI “Cu privire la modificarea și completarea Legii nr. 312-XIII din 8 decembrie 1994 privind Curtea de Conturi”, prin Hotărîrea Parlamentului nr. 382-XVI, a fost numită o nouă componentă a Curții de Conturi: Elisaveta Foca, Mihail Cibotaru, Gheorghe Cojocari, Anatolie Ghilaș, Andrei Groza și Sergiu Guja.

Ala POPESCU

Născută la 20 octombrie 1958 în s. Colicăuți, raionul Briceni.

A obținut diploma Universității de Stat din Chișinău, specialitatea Jurist (1980) și diploma Academiei de Administrare Publică pe lângă Președintele Republicii Moldova (2004).

După absolvirea Universității de Stat și-a început activitatea de muncă în cadrul Ministerului Justiției în funcție de redactor în Grupul pentru editarea Culegerii de acte legislative în vigoare ale RSSM, consultant-coordonator al Direcției sistematizarea legislației și pregătirea proiectelor de legi (1980-1990).

Din decembrie 1990 a activat la Cancelaria de Stat a Republicii Moldova în funcția de consultant superior, șef al Direcției juridice, iar în noiembrie 2000 a fost numită prim-vice-direcțor al Cancelariei de Stat a Republicii Moldova.

La 16 decembrie 2004, prin Hotărârea Parlamentului, a fost numită în funcția de Președinte al Curții de Conturi.

La 22 decembrie 2005, prin Hotărârea Parlamentului, a fost numită în funcția de Președinte al Curții de Conturi, pentru un mandat de 5 ani.

În anul 2003 i-a fost conferită medalia „Meritul Civic”.

Elisaveta FOCA

Născută la 27 septembrie 1957 în orașul Cahul.

A obținut diploma Universității de Stat din Chișinău, facultatea Economie (1979). Din anul 1979 până în anul 1982 a activat în cadrul Biroului specializat „SKB ASU-Soiuzpișceprom” în funcția de inginer-economist. În perioada anilor 1982-1995 a activat la Institutul de Planificare al Comitetului de Stat pentru Planificare – GOSPLAN (din a.1990 – Institutul Economiei Naționale și din a.1992 – Institutul Național de Cercetări Economice și Financiare al Academiei de Studii Economice din Moldova) în diferite funcții: cercetător științific superior, șef de laborator.

Din anul 1995 până în anul 2005 a activat la Banca de Economii S.A., Filiala nr.1 Chișinău, deținând funcțiile de economist principal în secția valutară, șef al secției economie și monitorizare a activității agențiilor.

La 29 decembrie 2005, prin Hotărârea Parlamentului, a fost numită în funcția de vicepreședinte al Curții de Conturi.

Anatolie GHILAȘ

Născut la 23 ianuarie 1957 în satul Pereni, raionul Rezina.

A obținut diploma Institutului Politehnic din Chișinău, specialitatea Inginer constructor (1979); diploma Universității Slavone (2002), specialitatea Drept economic. Din anul 1979 până în anul 1988 a activat la trustul „Moldpișcestroi”, deținând funcția de inginer în secția tehnică de producere, ulterior – maistru, șef de sector. În anii 1988-1989 a activat la SU-66 „Promstroi-2”, deținând funcția de șef de sector.

În perioada anilor 1989-1993 a activat la Cooperativa de construcție „Novosiol” ca șef de sector și la Cooperativa de construcție „Zidărie” ca șef de cooperativă. Din a. 1993 până în a. 1997 a deținut funcția de director general adjunct în construcții la Compania „Moldova-Leasing”. În perioada anilor 1997-2005 a activat la Oficiul Cadastral Teritorial mun. Chișinău, deținând funcția de manager.

La 29 decembrie 2005, prin Hotărârea Parlamentului, a fost numit în funcția de membru al Curții de Conturi.

Andrei GROZA

Născut la 2 noiembrie 1957 în satul Rădulenii Vechi, raionul Florești.

A obținut diploma cu mențiune a Tehnicumului industrial-economic din Chișinău, specialitatea – Contabil în industrie (1975); diploma cu mențiune a Universității de Stat din Moldova, facultatea de istorie, specialitatea – Istoric, învățător de istorie și științe sociale (1980), precum și diploma Universității Libere Internaționale din Moldova, licențiat în drept (2000).

Membrii Curții de Conturi

În anii 1980-1983 a urmat doctorantura la Universitatea de Stat din Chișinău (1982-1983, bursă de merit), doctor în istorie (1985). Din anul 1983 pînă în anul 1989 a activat la Universitatea de Stat din Moldova, deținînd funcția de lector, ulterior – lector superior. În anii 1989-1991 a activat ca instructor la Comitetul orășenesc Chișinău al Partidului Comunist din Moldova.

În perioada anilor 1991-1998 a deținut funcția de lector superior, conferențiar universitar la catedra de Drept public a Academiei de poliție „Ștefan cel Mare”.

Din a. 1998 pînă în a. 2000 – conferențiar universitar la catedra de Drept economic a Universității Cooperatist-Comerciale din Moldova. În anii 2000-2005 a deținut funcțiile de șef al secției studii, conferențiar universitar la catedra Drept civil și procedură civilă, ulterior – șeful catedrei Drept civil și procedură civilă a Universității Libere Internaționale din Moldova.

Are publicate 16 lucrări științifice în domeniul istoriei și dreptului.

La 29 decembrie 2005, prin Hotărîrea Parlamentului, a fost numit în funcția de membru al Curții de Conturi.

Gheorghe COJOCARI

Născut la 22 septembrie 1956 în satul Pînzăreni, raionul Fălești.

A obținut diploma Tehnicumului industrial-economic din Chișinău, specialitatea Contabil (1974); diploma Universității de Stat din Chișinău, specialitatea Economist (1978) și diploma Școlii superioare de partid din Odesa, specialitatea Politolog (1990).

După absolvirea Universității de Stat a activat în diferite domenii (comerț, construcții, vitivinicol, industria constructoare de mașini). Din anul 1990 activează în sistemul financiar-fiscal.

Din februarie 2004 este viceministru al finanțelor. La 17 februarie 2005, prin Hotărîrea Parlamentului, a fost numit în funcția de vicepreședinte al Curții de Conturi.

La 29 decembrie 2005, prin Hotărîrea Parlamentului, a fost numit în funcția de membru al Curții de Conturi. Autor al mai multor publicații și al 2 manuale în domeniul bugetar-fiscal.

Mihail CIBOTARU

Născut la 21 noiembrie 1956 în orașul Sîngerei.

A obținut diploma Institutului Politehnic din Chișinău, facultatea Economie, specialitatea inginer-economist (1978). În perioada anilor 1982-2000 a activat în cadrul Ministerului Securității Naționale în diferite funcții. În anul 2002 a fost numit în funcția de vicedirector general al Departamentului Privatizării.

La 17 februarie 2005, prin Hotărîrea Parlamentului, a fost numit în funcția de membru al Curții de Conturi.

La 29 decembrie 2005, prin Hotărîrea Parlamentului, a fost numit în funcția de membru al Curții de Conturi.

Sergiu GUJA

Născut la 24 februarie 1955 în satul Susleni, raionul Orhei.

A obținut diploma Institutului politehnic din Chișinău, facultatea Economie, specialitatea Planificarea industriei (1977).

Din anul 1979 pînă în anul 1985 a activat la Asociațiile științifice de producție „Moldvinprom”, „Tabacprom” și „Progres” din raioanele Ungheni și Orhei, deținînd funcțiile de economist superior, economist-șef, director adjunct. În aprilie 1986 a fost numit șef al secției agricultură a Comitetului raional de partid Orhei, ulterior – secretar al Comitetului de partid. Din a. 1990 pînă în a. 1998 a activat la „Moldindconbank” S.A., Filiala Orhei, deținînd funcția de director.

În anul 1999 a fost ales de către Parlamentul Republicii Moldova membru al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare. În perioada anilor 1998-2003 a activat la Banca Comercială Română S.A., Chișinău, deținînd funcția de vicepreședinte. În anul 2005 a deținut funcția de director financiar al S.A. „Tocușor”.

La 29 decembrie 2005, prin Hotărîrea Parlamentului, a fost numit în funcția de membru al Curții de Conturi.

Aprobate în ședința Comisiei Naționale de heraldică pe lângă Președintele Republicii Moldova, procesul-verbal nr.137-III din 28 iunie 2006.

Aprobate prin Hotărîrea Curții de Conturi nr. 44 din 15 iunie 2006 „Cu privire la aprobarea stemei, emblemei, drapelului Curții de Conturi și insignei de apartenență la Curtea de Conturi”.

STEMA

DRAPELUL

EMBLEMA

Scopul elaborării: **particularizarea organului suprem de control financiar extern.**

Toate simbolurile caracteristice au: câmpul partiționat în bilete (billetes), albastru și argint, o acvilă cruciată, de aur, ciocată și membrată roșu, cu zborul pe jumătate desfăcut, purtând pe piept scutul din Stema de Stat a Republicii Moldova (tăiat, roșu și albastru, cu un cap de bour de aur broșînd și însoțit de o stea cu opt raze între coarne, o roză la dextra și o semilună la senestra, toate de asemenea de aur) și ținînd în gheara dreaptă Caduceul lui Mercur, de argint, iar în cea stîngă un răboj (taille) din două bucăți, de același metal.

Prin alternarea smalțurilor albastru și argint se obține contrapunerea celor două părți valorice ale unei socoteli – debitul și creditul. În același timp, culoarea albastră simbolizează în heraldică fidelitatea și perseverența. Ea este culoarea generală a instituțiilor civile, se identifică cu civilizația europeană și exprimă atașamentul față de valorile occidentale. Argintul, la rândul lui, exprimă și ideea de imaculare, neprihănire, curățenie și corectitudine în intenții.

Acvila cruciată purtând pe piept scutul din stema de stat a Republicii Moldova marchează faptul că organul suprem de control financiar de stat – Curtea de Conturi a Republicii Moldova - este o instituție de nivel național, subordonată Parlamentului. Este acvila din stema de stat, modificată grafic și coloristic pentru a nu fi confundată cu acvila blazonului oficial. Dintre atributele acvilei de stat a fost păstrată numai crucea din cioc, fără care această pasăre heraldică nu poate fi identificată ca atare. Acvila Curții de Conturi are zborul pe jumătate desfăcut și exprimă astfel ideea de protejare, în cazul de față de protejare a resurselor financiare publice și a patrimoniul public.

În gheara dreaptă acvila ține Caduceul lui Mercur – un sceptor reprezentat printr-un baston cu două aripioare în vîrf, în jurul căruia se încolăcesc în sens invers doi șerpi. Mercur (lat. *Mercurius*, din lat. *merx* – marfă, *mercor* – a cumpăra, a face comerț) era zeul comerțului în mitologia romană și se identifica cu zeul grec *Hermes*.

În gheara stîngă acvila ține un răboj din două bucăți.

Răbojul era în vechime un instrument de ținut socoteli, răspândit la popoarele europene antice. În limba română termenul este împrumutat din limbile sud-slave (bulgară și sârbo-croată) și a circulat și cu variantele „răbuș” și „răvaș”. Răbojul este cunoscut cu numele „arăbuș, arăboj” la aromâni, „rovás” la unguri, „rovas” la ruteni, „rawaszi” la huțulii din Bucovina, „narzaz” la polonezi, „porez” la ruși, „Kerbholz, Kerbstock, Robisch, Rabusch” la germani, „score, tally” la englezi, „tessera, taglia” la italieni etc. Vorbînd în limbaj contemporan, un răboj din două bucăți înlocuiește un registru, în care se arată intrările și ieșirile. Toate popoarele europene au folosit pe larg răbojul din două bucăți, unele chiar pînă în secolul al XIX-lea. Sunt binecunoscute, de exemplu, creștăturile întrebuițate pe răbojurile cu care se vărsau încasările Stratului englez la Bank of England.

Stema Curții de Conturi va figura în sigiliile oficiale ale Curții de Conturi, ale subdiviziunilor ei, în foile cu antet, în documentele oficiale emise de către Curtea de Conturi, pe sediile, edificiile, în birourile de serviciu și alte încăperi, care aparțin Curții de Conturi, pe pagina WEB a Curții de Conturi, pe documentele de legitimare ale colaboratorilor Curții de Conturi, pe diplome de onoare și alte distincții conferite de Curtea de Conturi etc.

Atribuțiile de control ale Curții de Conturi

LEGEA nr. 312 –XIII

din 8 decembrie 1994 “Privind Curtea de Conturi”

„Art. 21.

- (1) **Curtea de Conturi exercită controlul asupra** modului de formare, de administrare și de întreținere a resurselor financiare publice, precum și asupra modului de gestionare a patrimoniului public. După caz, Curtea de Conturi poate solicita serviciile experților sau firmelor de audit. Controlul se efectuează în baza prevederilor constituționale și potrivit metodelor contabile moderne.
- (2) Prin controlul său Curtea de Conturi urmărește respectarea legilor și aplicarea principiilor de economicitate, raționalitate și eficiență în gestionarea mijloacelor materiale și financiare ale statului.

Art. 22. – Pentru exercitarea atribuțiilor Curtea de Conturi controlează:

- a) formarea și utilizarea resurselor bugetului de stat, ale bugetului asigurărilor sociale de stat, ale bugetelor unităților administrativ-teritoriale, ale fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală;
- b) formarea, utilizarea și gestionarea fondurilor speciale, precum și a fondurilor de tezaur public;
- c) formarea și gestionarea datoriei publice, respectarea garanțiilor guvernamentale pentru creditele interne și externe;
- d) utilizarea de către instituțiile publice a granturilor și finanțelor alocate de donatorii externi pentru realizarea programelor la care participă Republica Moldova;
- e) utilizarea alocațiilor bugetare pentru investiții, a subvențiilor și a altor forme de asistență financiară din partea statului;
- f) executarea, raționalitatea și eficiența tratatelor interguvernamentale în domeniul economico-financiar;
- g) procesul de deetățizare și privatizare a patrimoniului statului;
- h) activitatea altor organe de control, precum și a structurilor de control intern;
- i) emisiunea banilor, utilizarea resurselor creditare și valutare ale statului;
- j) alte domenii de activitate raportate, prin legi organice, la competența Curții de Conturi

Art. 23. – Sînt supuse reviziei financiare:

- a) Aparatul Parlamentului, Aparatul Președintelui Republicii Moldova, Curtea Constituțională, Aparatul Guvernului, Curtea Supremă de Justiție, Judecătoria Economică de Circumscripție, Procuratura Generală, Comisia Națională a Valorilor Mobiliare, Comisia Electorală Centrală;
- b) autoritățile administrației publice centrale de specialitate, alte autorități administrative, Banca Națională a Moldovei și băncile comerciale în care cota statului în capitalul social este mai mare decît 50 la sută.

Art. 24. – Controlului efectuat de Curtea de Conturi se supun și persoanele juridice, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, dacă acestea:

- a) beneficiază de garanții guvernamentale pentru credite, de subvenții sau de alte forme de sprijin financiar din partea statului;
- b) administrează, în baza unui contract, bunuri aparținînd domeniului patrimoniului public;
- c) dispun de capital social integral de stat sau mai mult de 50 la sută din el aparține statului.”

Legea nr. 312/08.12.1994 privind Curtea de Conturi //Monitorul Oficial 7/77, 02.02.1995.

Legea a fost republicată în Monitorul Oficial, 2005, ediție specială din 09.12.2005, pag.4.

Sinteza activității Curții de Conturi în anul 2006

Elisaveta Foca,
vicepreședintele Curții de Conturi

• Aspecte organizatorice.

Fiind organul suprem de control financiar de stat, Curtea de Conturi își exercită atribuțiile în conformitate cu Constituția Republicii Moldova, cu legea sa organică și cu alte acte legislative ce reglementează domeniul respectiv și are independență organizatorică și funcțională.

Activitatea de control se bazează pe următoarele principii de bază: legalitate; responsabilitate; integritate; obiectivitate și independență; competență; rigurozitate; perseverență; expunere clară a faptelor; transparență.

Structura și personalul Curții de Conturi se stabilesc de către Parlament, la propunerea Președintelui Curții de Conturi. Angajații Curții de Conturi sînt funcționari publici.

În prezent în cadrul Curții de Conturi activează 150 de persoane, din care 124 – în aparatul central și 26 – în oficiile teritoriale (vezi organigrama pag. 9).

În anul curent Curtea de Conturi, conducîndu-se de legea sa de organizare, în ansamblu, a fost preocupată de perfecționarea mecanismelor sale de funcționare, de îmbunătățirea bazei tehnico-materiale, precum și a nivelului de pregătire a personalului său, de adaptarea sa la cerințele în schimbare ale societății.

• Activitatea de control.

Curtea de Conturi, în conformitate cu legea sa organică, exercită controlul asupra modului de formare, administrare și întrebuințare a resurselor financiare publice, precum și asupra modului de gestionare a patrimoniului public.

Potrivit acestor atribuții, Curtea de Conturi, în perioada ianuarie – septembrie 2006, a inițiat 55 de controale la 420 de entități. Au fost realizate 51 de controale, în baza cărora au fost adoptate 48 de hotărîri ale Curții de Conturi. Pornind de la prevederile Legii că hotărîrile Curții sînt executorii pentru toate autoritățile publice și pentru persoanele juridice și fizice vizate, în perioada menționată hotărîrile adoptate au fost remise pentru executare la entitățile controlate, fiind informate în același timp organele ierarhic superioare în vederea întreprinderii măsurilor de lichidare a încălcărilor stabilite. Despre încălcările depistate, totodată, au fost informați: Președintele Republicii Moldova – în 12 cazuri, Parlamentul -15 cazuri, Guvernul – 27 de cazuri, organele financiare – 30 de cazuri. Hotărîrile Curții de Conturi conțin cerințe și propuneri privind lichidarea încălcărilor și neajunsurilor depistate, recuperarea pagubei materiale, sancționarea disciplinară, inclusiv destituirea din funcția deținută. În urma executării hotărîrilor Curții de Conturi, au fost încasate, restituite, restabilite mijloace financiare în valoare sumară de 5,9 milioane lei și restabilit în evidența contabilă patrimoniu public în valoare de 34,9 milioane lei; au fost avertizate 17 persoane; aplicate sancțiuni (mustrare, mustrare aspră) în privința a 22 de persoane, responsabile de utilizarea resurselor financiare și bunurilor publice. Pentru încălcări financiare grave au fost destituite din funcție 5 persoane cu funcții de răspundere.

Avînd în vedere obligativitatea Curții de Conturi de a prezenta către 15 iulie Parlamentului Raportul asupra modului de gestionare a mijloacelor financiare publice din exercițiul bugetar 2005, rezultatele controalelor efectuate pînă la 1 iulie 2006 au vizat perioada anului 2005 și au fost incluse în raport. Raportul a fost prezentat de către Președintele Curții de Conturi dna A. Popescu la ședința în plen a Parlamentului din 14 iulie 2006.

Selectarea entităților pentru a fi incluse în programul de control a vizat, în primul rînd, asigurarea unui control la toate nivelurile de buget, opțiune care a permis identificarea neregulilor „de sus în jos”. Curtea de Conturi a verificat modul de întrebuințare a mijloacelor publice în anul 2005 de către 13 autorități publice centrale de specialitate și 10 autorități publice locale. Alte controale efectuate în această perioadă au avut drept scop aprecierea modului de gestionare a patrimoniului public. Asemenea controale au fost efectuate la S.A. „Viorica-Cosmetic”, la întreprinderile Complexului de tutungerie, Concernul „Apele Moldovei” ș.a.

Curtea de Conturi în anul 2006

În anul curent au fost convocate 85 de ședințe ale Curții, în cadrul cărora, în afară de rezultatele controalelor, au fost examinate și chestiuni ce țin de activitatea organizatorico-metodologică.

În Monitorul Oficial au fost publicate 45 de hotărâri ale Curții de Conturi.

• Metodologie

Un aspect important în activitatea de control continuă să fie perfecționarea calității controalelor și a hotărârilor adoptate. Realizarea materialelor Curții de Conturi trebuie să contribuie la eliminarea golurilor și lacunelor existente în gestiunea fondurilor publice și să servească ca suport benefic pentru entitatea controlată și organele cu drept decizional, astfel încât să ofere o imagine clară asupra eficienței gestionării banilor publici. Sub aspectul asigurării calității, o deosebită atenție s-a acordat elaborării și perfecționării normelor metodologice în activitatea Curții de Conturi. În contextul modificărilor operate în legea sa organică, Curtea de Conturi, pe parcursul anului curent, a elaborat următoarele acte normative:

- Standardele generale de audit, cele aplicabile etapei de planificare, procedurilor de audit și cele aplicabile la etapa de raportare;
- Regulamentul cu privire la asigurarea executării hotărârilor Curții de Conturi privind rapoartele asupra rezultatelor controalelor (auditelor);
- Registrul Unic al entităților supuse controlului (auditului) financiar de stat de către Curtea de Conturi și Regulamentul cu privire la Registrul Unic al entităților supuse controlului (auditului) financiar de stat de către Curtea de Conturi; ținerea și actualizarea permanentă a acestuia va contribui atât la perfecționarea activității de planificare a controalelor, cât și la monitorizarea executării cerințelor hotărârilor Curții de Conturi.

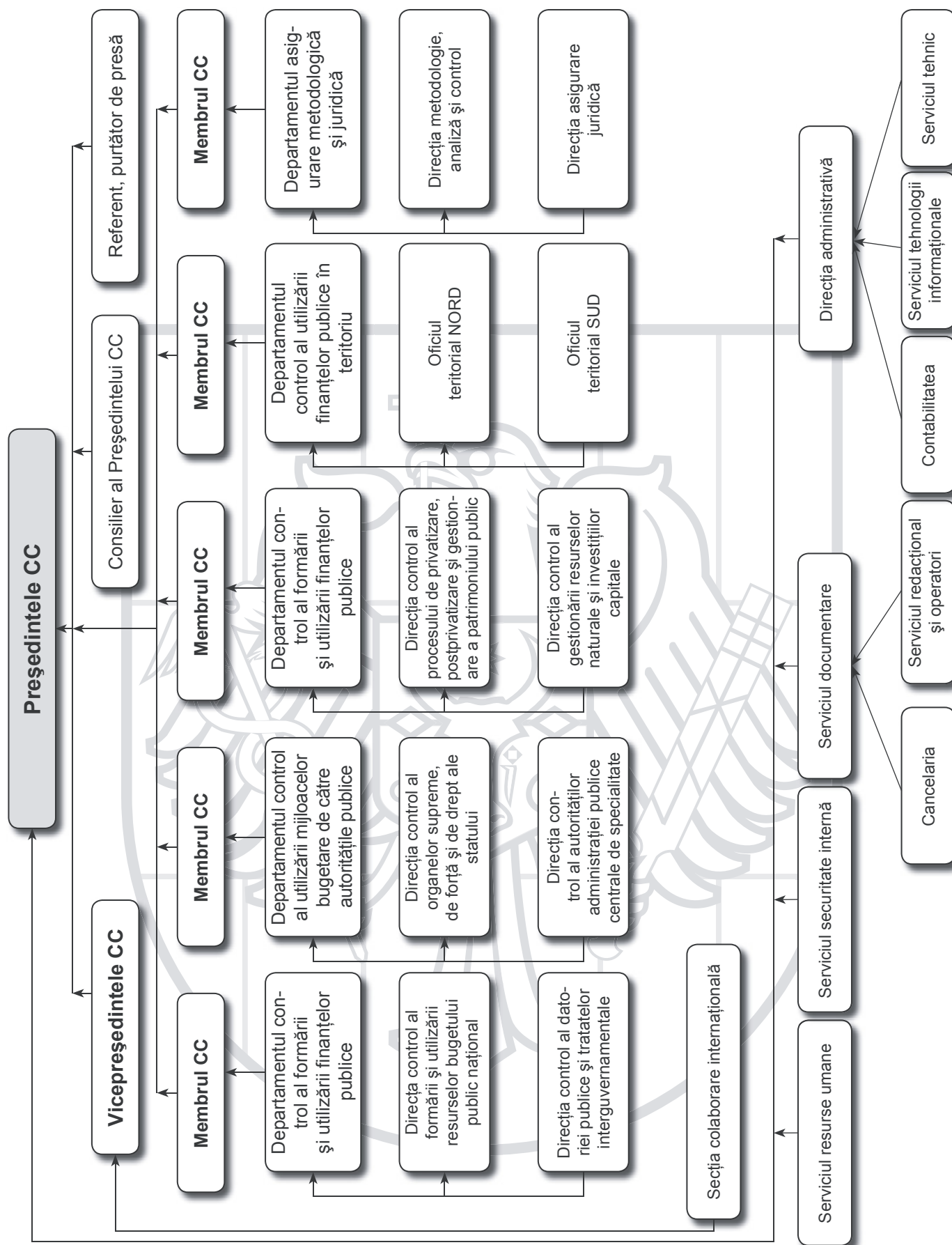
Anul 2006 cu certitudine poate fi numit anul de început al reformării activității Curții de Conturi. Conștientizând necesitatea modificărilor, Curtea de Conturi, cu suportul Departamentului pentru Dezvoltare Internațională (DFID) din Marea Britanie, a elaborat Planul de Dezvoltare Strategică a Curții de Conturi pe anii 2006-2010. Planul respectiv a fost remis pentru avizare la 14 instituții și plasat pe pagina WEB a Curții de Conturi. În comun cu experții străini, specialiștii Curții de Conturi lucrează asupra elaborării Strategiei resurse umane, Strategiei IT și asupra perfecționării cadrului legal al Curții de Conturi.

• Realizarea Planului de acțiuni pe anul 2006 privind implementarea Strategiei Naționale de Combatere a Corupției.

În conformitate cu obiectivele planului de acțiuni, Curtea de Conturi a întreprins următoarele:

- a asigurat executarea realizării prevederilor Codului etic al controlorului, care stabilește modalitatea evitării conflictelor de interese și a relațiilor pasibile de riscul corupției;
- a asigurat transparența în procesul elaborării actelor sale normative și a tuturor activităților sale;
- a evaluat activitatea decizională a autorităților publice locale sub aspectul participării societății civile la procesul decizional. Curtea de Conturi a evaluat asigurarea transparenței procesului decizional al autorităților publice locale în utilizarea finanțelor publice;
- a acordat o atenție sporită educației anticorupție a angajaților Curții de Conturi prin organizarea seminariilor de instruire oferite de către ONG „Transparency-International Moldova”;
- a asigurat în permanență transparența activității Curții de Conturi, actualizând pagina WEB, publicând în Monitorul Oficial Raportul anual și hotărârile adoptate, instituind telefonul de încredere în cadrul Curții de Conturi ș.a.;
- a conlucrat cu organele afacerilor interne și cu alte organe de ocrotire a ordinii de drept și de control în domeniul combaterii încălcărilor legislației, a gestionării frauduloase a mijloacelor publice și a corupției.

Raportul privind măsurile întreprinse de Curtea de Conturi în procesul de implementare a Strategiei Naționale de Combatere a Corupției pentru perioada ianuarie–septembrie 2006 a fost prezentat de către Președintele Curții de Conturi la Ședința Grupului de monitorizare a implementării strategiei la 25 octombrie 2006. Activitatea Curții de Conturi în domeniul combaterii corupției a fost apreciată drept satisfăcătoare.

Controlorul de stat – valorile etice ale funcției

Republica Moldova, fiind un stat ce tinde spre integrare europeană, este la etapa de promovare a procesului de transformări menite să asigure conformarea la standardele de guvernare din Uniunea Europeană. Parlamentul și Guvernul Republicii Moldova întreprind acțiuni în activitatea destinată acestei conformări, precum și de armonizare a legislației, identificarea domeniilor care nu corespund cerințelor standardelor și ajustarea acestora la cele mai bune practici ale Uniunii Europene.

În cadrul Planului de acțiuni Republica Moldova–Uniunea Europeană, statul nostru și-a asumat obligațiunea să creeze o instituție supremă de audit, în conformitate cu standardele internaționale și cele ale Uniunii Europene privind cele mai bune practici ale auditului extern, standardele INTOSAI și EUROSAI.

Curtea de Conturi susține aceste procese și recunoaște inevitabilitatea schimbărilor respective, care să influențeze asupra rolului funcționarului public în societate.

„O nouă mentalitate în exercitarea funcției publice” întrunește în sine atât crearea cadrului etic necesar exercitării profesiei de controlor, astfel încât acesta să își îndeplinească cu profesionalism, loialitate, corectitudine și în mod conștiincios îndatoririle de serviciu și să se abțină de la orice faptă care ar putea să aducă prejudiciu instituției sau autorității publice în care își desfășoară activitatea, cât și crearea unui corp profesionist de funcționari publici, stabil și neutru din punct de vedere politic, prin implementarea unui cadru legislativ unitar și coerent și dezvoltarea coeziunii strategiilor de management al resurselor umane și de instruire profesională.

Evoluția sectorului public necesită o formulare clară a valorilor fundamentale ale serviciului public. Accentul este pus în special pe valorile tradiționale, dându-le un conținut modern și suplimentându-le cu noi valori care definesc exigențele serviciului public. Performanța, profesionalismul, calitatea serviciilor, încrederea, conduita, credibilitatea – acestea sînt valorile esențiale ale serviciului public pe care în prezent Curtea de Conturi se bazează.

Astfel, profesia de controlor presupune: desfășurarea unei activități la cei mai înalți parametri, în scopul îndeplinirii cerințelor de interes public, în condiții de economicitate, eficacitate și eficiență; existența unor capacități intelectuale și experiențe acumulate prin pregătire și educație și printr-un cod de valori și conduită comun tuturor controlorilor; competența controlorului de a-și realiza sarcinile ce îi revin cu obiectivitate, responsabilitate, sîrguință și onestitate; conduita ireproșabilă atât pe plan profesional, cât și personal; ca informațiile furnizate de rapoartele și opiniile controlorilor să fie fidele realității și de încredere.

Integritatea este o condiție fundamentală a exercițiului unei guvernări democratice. Astfel, combaterea corupției și voința de a promova integritatea în serviciul public constituie elementele principale pentru o dezvoltare economică și o reușită a tranziției la economia de piață. Corupția nu este o cauză, ci un simptom al disfuncției. Nu există o metodă unică sau un remediu miraculos de eradicare a corupției în serviciul public. Este necesar de a depune eforturi susținute pentru a încuraja funcționarii publici să-și îndeplinească conștiincios funcțiile, respectînd regulile profesionale de conduită. Acest ansamblu de mijloace constituie infrastructura eticii.

Respectînd principiul integrității, controlorul trebuie să fie corect, onest și incoruptibil, integritatea fiind suportul încrederii și credibilității acordate raționamentului acestuia. Exercițarea profesiei cu onestitate, bună-credință și responsabilitate, respectarea legii și acționarea în conformitate cu cerințele profesiei, contribuția la obiectivele etice legitime ale entității – aceștia sînt pilonii principali ai integrității pe care se bazează Curtea de Conturi. Participarea cu bună știință a controlorilor la activități ilegale și angajamente care discreditează profesia de controlor sau entitatea publică din care fac parte este sancționată conform prevederilor legale în vigoare.

Independența față de entitatea auditată și oricare alte grupuri de interese este indispensabilă. Controlorii trebuie să depună toate eforturile pentru a fi independenți în tratarea problemelor aflate în analiză; să fie imparțiali și independenți atît în teorie, cît și în practică; în toate problemele legate de activitatea de control/audit independența controlorilor nu trebuie să fie afectată de interese personale sau exterioare; controlorii au obligația de a nu se implica în acele activități în care au un interes legitim/întemeiat. Întru respectarea independenței și obiectivității, se interzice implicarea controlorilor în activități sau în relații care ar putea să fie în conflict cu interesele entității publice și care ar putea afecta o evaluare obiectivă; se interzice controlorilor să asigure unei entități auditate alte servicii decît cele de control/audit; se interzice controlorilor, în timpul misiunii lor, să primească din partea celui auditat avantaje de natură materială sau personală care ar putea să afecteze obiectivitatea evaluării lor; controlorii sînt obligați să prezinte în rapoartele lor orice documente sau fapte cunoscute de ei, care, în caz contrar, ar afecta activitatea structurii auditate.

În activitatea lor controlorii trebuie să manifeste obiectivitate și imparțialitate în redactarea rapoartelor, care trebuie să fie precise și obiective; concluziile și opiniile formulate în rapoarte trebuie să se bazeze exclusiv pe documentele obținute și analizate conform standardelor de audit; controlorii trebuie să folosească toate informațiile utile primite de la entitatea auditată și din alte surse. De aceste informații trebuie să se țină seama în opiniile exprimate de controlori într-un mod imparțial. Controlorii trebuie, de asemenea, să analizeze punctele de vedere exprimate de entitatea auditată și, în funcție de relevanța acestora, să formuleze opiniile și recomandările proprii; auditorii interni trebuie să facă o evaluare echilibrată a tuturor circumstanțelor relevante și să nu fie influențați de propriile interese sau de interesele altora în formarea propriei opinii.

Controlorii sînt obligați să păstreze confidențialitatea în legătură cu faptele, informațiile sau documentele de care iau cunoștință în exercițarea atribuțiilor lor; este interzis ca controlorii să utilizeze în interes personal sau în beneficiul unui terț informațiile dobîndite în exercițarea atribuțiilor de serviciu. În cazuri excepționale, controlorii pot furniza aceste informații numai în condițiile expres prevăzute de normele legale în vigoare. Cu toate acestea, se interzice folosirea de către controlori a informațiilor obținute în cursul activității lor în scop personal sau într-o manieră care poate fi contrară legii ori în detrimentul obiectivelor legitime și etice ale entității auditate.

Controlorii sînt obligați să își îndeplinească atribuțiile de serviciu cu profesionalism, competență, imparțialitate și conform standardelor internaționale, aplicînd cunoștințele, aptitudinile și experiența acumulate. Obligația controlorului este să se comporte într-o manieră profesională în toate activitățile pe care le desfășoară, să aplice standarde profesionale înalte și să manifeste imparțialitate în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu; să se angajeze numai în acele misiuni pentru care are cunoștințele, aptitudinile și experiența necesare; să utilizeze metode și practici de cea mai bună calitate în activitățile pe care le realizează; în desfășurarea auditului și în elaborarea rapoartelor au datoria de a adera la postulatele de bază și la standardele de audit general acceptate; trebuie să își îmbunătățească în mod continuu cunoștințele, eficiența și calitatea activității lor.

În serviciul societății

În prezent, cadrul normativ ce reglementează formarea profesională a resurselor umane din administrația publică, în general, și a funcționarilor publici, în special, poate fi considerat drept insuficient la nivelul raportului „efecte dorite—efecte obținute”. Practic, se abordează problema, conform documentelor strategice și de monitorizare la nivel național, a lipsei de capacitate în acoperirea necesității de formare a resurselor umane din sistemul administrației publice, iar pentru segmentul efectiv acoperit de prestatorii funcționali în momentul de față, a lipsei de corelare în abordarea ofertei.

Sistemul de formare profesională a controlorilor de stat este acel sistem care asigură premisele atingerii obiectivului de creare a unui corp profesionist de funcționari publici, stabil și neutru din punct de vedere politic. În acest context, conducerea Curții de Conturi asigură condițiile necesare pregătirii profesionale a controlorilor, perioada acordată în acest scop fiind de minimum 15 zile lucrătoare pe an, pentru a asigura controlorilor pregătire și experiență profesională elocventă. Cu toate acestea, controlorul are și el un rol important în acest proces, și anume el trebuie să cunoască legislația de specialitate și să se preocupe în mod continuu de creșterea nivelului de pregătire, conform standardelor internaționale.

La capitolul „neutralitate politică” controlorii trebuie să fie neutri din punct de vedere politic, în scopul îndeplinirii în mod imparțial a activităților; în acest sens, ei trebuie să își mențină independența față de orice influențe politice și au obligația ca în exercitarea atribuțiilor ce le revin să se abțină de la exprimarea sau manifestarea convingerilor lor politice.

Cetățenii așteaptă de la controlorii de stat ca ei să servească interesului general și să dea dovadă de imparțialitate în activitatea lor de zi cu zi. Un serviciu public echitabil și fiabil inspiră încredere cetățenilor. El creează de asemenea o atmosferă favorabilă în societate. Etica serviciului public este necesară pentru consolidarea încrederii cetățenilor. Ea constituie cheia succesului unei bune guvernări.

O bună gestiune a eticii constă nu numai în a defini normele de comportament, ci și în a controla respectarea acestor norme, ceea ce permite scoaterea la iveală a neregularităților comise de către funcționarii publici sau a disfuncțiilor sistemului.

Considerăm că succese vor fi obținute doar respectând aceste condiții și implicând fiecare angajat în procesul de activitate, care, la rândul său, va prelua în mod automat noi metode, tehnici și norme etice, dezvoltându-le creativ.

*Discursul dnei
Ala POPESCU,
Președintele Curții de Conturi,
în cadrul Conferinței internaționale științifico-practice
„Integritatea serviciului public: repere etice”,
organizate de către
Transparency International-Moldova
de comun cu Academia de Administrare Publică
pe lângă Președintele Republicii Moldova*

Reformarea Curții de Conturi. Planul de Dezvoltare Strategică a Curții de Conturi pe anii 2006-2010

Gheorghe COJOCARI,
Membru al Curții de Conturi

Provocările fundamentale ce constrâng managementul și dezvoltarea sectorului public în Republica Moldova – ajustarea sistemului instituțional la noile priorități politice, dezvoltarea unui serviciu public neutru din punct de vedere politic, consolidarea sistemelor de luare a deciziilor pentru Guvern, aplicarea legislației întru guvernarea administrației publice și serviciului civil, obținerea unei eficiențe în alocarea resurselor financiare publice, precum și a altor resurse – au fost stipulate în cadrul Strategiei privind Reforma Administrației Publice Centrale. Provocările respective au fost consfințite în documentele politice cheie ale Republicii Moldova: Strategia de Creștere Economică și Reducere a Săraciei (mai 2004), Planul de Acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană (februarie 2004), precum și în multe altele.

Planul de Acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană stipulează crearea și funcționarea adecvată a unei instituții supreme de audit independente în corespundere cu cele mai bune practici ale Uniunii Europene în standarde de audit extern, acceptate pe plan internațional.

Curtea de Conturi, cu asistența acordată de către Departamentul pentru Dezvoltare Internațională (DFID), a elaborat și a aprobat în aprilie 2006 un Plan de Dezvoltare Strategică pe perioada aprilie 2006 – decembrie 2010, întru realizarea transformării majore a organizației într-o instituție care să corespundă totalmente cu standardele internaționale.

Planul de Dezvoltare Strategică a Curții de Conturi se bazează pe patru piloni principali:

- **consolidarea instituțională** a cadrului legal și a resurselor, în mod special în domeniul tehnologiilor informaționale, întru furnizarea unui serviciu de audit eficace în secolul 21;
- **asigurarea profesionalismului** care include elaborarea noilor audite ale performanței cu privire la implementarea politicilor guvernamentale;
- **dezvoltarea personalului** prin intermediul unor practici mai bune de resurse umane, instruire mai eficace și activități de dezvoltare;
- **obținerea unui impact mai mare** asupra gestionării finanțelor publice.

Curții de Conturi a Republicii Moldova i s-a acordat un suport din partea DFID pentru pregătirea planului său strategic. DFID a acordat, de asemenea, asistență prin intermediul Oficiului Național de Audit al Regatului Unit al Marii Britanii unor activități preliminare în domeniul tehnologiilor informaționale, auditului performanței și managementului resurselor umane.

Începînd cu luna iulie 2006, Oficiul Național de Audit din Suedia (ONAS), dispunînd de un buget propriu de dezvoltare, a acceptat să acorde asistență tehnică Curții de Conturi a Republicii Moldova. Asistența din partea ONAS a fost elaborată ca fiind complementată cu suportul care va fi acordat prin intermediul Fondului Fiduciar creat de Banca Mondială și se va axa, printre altele, asupra consolidării cadrului legal, elaborării unui audit financiar anual de atestare în locul regimului curent de control extern, precum și asupra comunicării interne și externe.

Banca Mondială, ONAS și Curtea de Conturi a Republicii Moldova au convenit asupra cadrului de management întru coordonarea tuturor furnizărilor din partea donatorilor către Curtea de Conturi.

Un fapt ce se referă la dezvoltarea Curții de Conturi este și modernizarea sistemelor pentru managementul financiar public – proiect susținut de către Banca Mondială și Proiectul de Asistență Tehnică pentru

Integrare europeană

Managementul Financiar Public, finanțat de către donatori (finanțarea totală fiind de circa 15,3 milioane dolari SUA), avînd drept scop: sporirea eficienței, eficacității și transparenței managementului financiar public. Curtea de Conturi a stabilit o legătură strînsă cu Serviciul Control Financiar și Revizie: atît viceministrul finanțelor, cît și șeful Serviciului Control Financiar și Revizie sînt membri ai Consiliului Consultativ al Programului constituit de către Curtea de Conturi întru oferirea de consultanță în cadrul procesului de implementare a Planului de Dezvoltare Strategică.

Obiectivul de dezvoltare

Obiectivul de dezvoltare a Curții de Conturi constă în consolidarea capacității instituționale a Curții de Conturi întru realizarea unor audite mai eficace ale finanțelor publice, incluzînd auditele performanței cu privire la implementarea programelor guvernamentale. Progresul obținut întru realizarea obiectivului sus-menționat va fi măsurat conform indicatorilor-cheie de performanță prezentați mai jos.

Indicatorii-cheie de performanță

- (a) Accesul deplin al întregului personal al Curții de Conturi la sistemele centralizate de tehnologii informaționale, intranet și internet atît din cadrul oficiului principal, cît și din cadrul celor două oficii teritoriale.
- (b) Efectuarea a patru audite ale performanței ale organului executiv și raportarea către Parlament a rezultatelor.
- (c) Realizarea a două audite de sisteme IT și raportarea către Parlament a rezultatelor.
- (d) Angajarea și menținerea personalului nou suficient pentru a suplini posturile vacante la momentul oportun.
- (e) Instruirea personalului în astfel de subiecte cum sînt auditul performanței, auditul sistemelor IT, utilizarea soft-ului IT de oficiu, a sistemelor de management de afaceri, a noilor procese de management de resurse umane, precum și a proceselor de schimb de management.

Componente și activități

1. Consolidarea instituțională

- (a) Achiziționarea și instalarea echipamentului IT;
- (b) Dezvoltarea capacității de aplicare a sistemelor IT întru susținerea standardelor și practicilor comune în cadrul Curții de Conturi în întregime;
- (c) Dezvoltarea și implementarea noilor sisteme de management;
- (d) Introducerea unei funcții noi de audit intern.

2. Asigurarea profesionalismului

- (a) Dezvoltarea unei metodologii pentru realizarea auditelor performanței (eficiență, economicitate și eficacitate) cu privire la implementarea politicii guvernamentale;
- (b) Instruirea personalului în audite ale performanței;
- (c) Realizarea auditelor pilot ale performanței;
- (d) Dezvoltarea capacității de a conduce în mod eficace auditele sistemelor bazate pe IT.

3. Dezvoltarea personalului

- (a) Schițarea unor sisteme și practici noi de management de resurse umane în așa domenii ca angajarea, evaluarea performanței angajaților, precum și dezvoltarea carierei;
- (b) Elaborarea unui plan detaliat de instruire pentru Curtea de Conturi, precum și furnizarea de instruire pentru „instruirea instructorilor”;
- (c) Instruirea personalului Curții de Conturi în noile practici de management de resurse umane;
- (d) Înființarea unor sisteme eficace pentru revizuirea necesităților generale ale personalului Curții de Conturi.

4. Obținerea unui impact mai mare asupra gestionării finanțelor publice

- (a) Contacte profesionale în creștere întru coordonarea procesului de dezvoltare;
- (b) Ateliere de lucru (seminare) întru sporirea abilităților instituțiilor publice asupra managementului financiar și chestiunilor de raportare.

Beneficii

Implementarea Planului de Dezvoltare Strategică va oferi multe beneficii directe și indirecte cetățenilor Republicii Moldova, Guvernului și Parlamentului, cum ar fi:

- Îndeplinirea criteriilor de aderare la Uniunea Europeană privind crearea unei instituții supreme de audit pe deplin funcționale.
- Sporirea responsabilității ministerelor de ramură în ceea ce privește controlul financiar asupra resurselor întrebuintate de acestea în implementarea programelor guvernamentale.
- Divizarea clară a responsabilităților în ceea ce privește auditul extern al autorităților publice locale.
- Evitarea suprapunerilor și dublării activităților dintre controlul extern și cel intern.
- Promovarea transparenței prin furnizarea unor informații mai bune și complete Parlamentului cu privire la eficacitatea generală în utilizarea resurselor financiare publice spre beneficiul cetățenilor Republicii Moldova.
- Un audit anual de atestare a bugetului de stat care ar facilita aprobarea eficientă de către Parlament.
- Un program de audite externe regulate asupra activității structurilor guvernamentale în implementarea politicilor-cheie.
- Un proces de audit extern mai eficient.
- Economisirea mijloacelor bugetare prin identificarea și eliminarea acelor practici care sînt ineficiente și neeconomice.
- Introducerea tehnologiilor informaționale moderne va contribui la sporirea eficienței interne a activității Curții de Conturi și economisirea fondurilor, ceea ce va permite Curții de Conturi să realizeze un volum mai mare de lucru cu aceleași resurse de personal.
- Utilizarea tehnicilor de eșantionare statistică în cadrul unei metodologii moderne de audit va permite Curții de Conturi să calculeze mai precis gradul posibil de eroare sau informații false în acele domenii de contabilitate în care nu poate fi exprimată o opinie clară de audit.
- În viitor Curtea de Conturi va putea efectua auditul sistemelor majore de tehnologii informaționale, cu scopul de a oferi asigurări mai mari cu privire la eficacitatea sistemelor de management financiar.
- Dezvoltarea Curții de Conturi pentru a deveni o organizație modernă și profesionistă, cu un personal motivat și bine răsplătit pentru munca depusă.

Prezentarea și aprobarea Planului de Dezvoltare Strategică a Curții de Conturi, Chișinău, 18.04.2006

Activitatea Curții de Conturi pe plan internațional în anul 2006

Lidia TOMOZEI

*șeful Secției colaborare internațională
a Curții de Conturi*

Considerînd că o orientare internațională fermă este de o importanță vitală pentru Curtea de Conturi, activitatea internațională a Curții de Conturi în anul 2006 s-a desfășurat într-un ritm susținut, vizibilitatea instituției supreme de control financiar extern al Republicii Moldova la nivel european fiind deja o realitate recunoscută.

În conformitate cu articolul 10 din Legea privind Curtea de Conturi a Republicii Moldova, cu prevederile Declarației de la Lima și în contextul Planului de Acțiuni Republica Moldova-Uniunea Europeană, activitatea pe plan internațional a fost marcată de o dinamică semnificativă, acordîndu-se în continuare o pondere considerabilă colaborării cu instituțiile similare din statele membre ale Uniunii Europene și din țările candidate, precum și din statele membre ale CSI.

Fiind membru cu drepturi depline a două organizații internaționale: INTOSAI și EUROSAI, colaborarea cu aceste organisme internaționale a sporit semnificativ, constituind o prioritate a activității internaționale a Curții de Conturi. Racordarea activității Curții de Conturi la experiența mondială și la practicile instituțiilor supreme de control financiar din alte state constituie un pas important în implementarea metodologiilor și procedurilor moderne de control al finanțelor publice și armonizarea cu standardele de audit INTOSAI.

În anul 2006 Curtea de Conturi a continuat să colaboreze activ cu Banca Mondială și Departamentul pentru Dezvoltare Internațională din Marea Britanie (DFID), care în comun au acordat Curții de Conturi asistența necesară pentru o perioadă de trei luni în vederea elaborării, cu suportul unui expert din Marea Britanie, a Planului de Dezvoltare Strategică a Curții de Conturi pe anii 2006-2010, care a fost prezentat oficial și aprobat la 18 aprilie 2006.

Au fost create Comitetul de Coordonare și Comitetul Consultativ pentru implementarea Planului de Dezvoltare Strategică a Curții de Conturi pe anii 2006-2010. Comitetul Consultativ este condus de Președintele Curții de Conturi.

Banca Mondială a decis, de asemenea, asupra unei asistențe pentru o perioadă de trei ani în scopul implementării Planului de Dezvoltare Strategică a Curții de Conturi în următoarele sectoare: auditul performanței, managementul resurselor umane și dezvoltarea tehnologiilor informaționale.

S-a stabilit o cooperare pentru perioada 1 iunie 2006–31 decembrie 2009 între Curtea de Conturi și Oficiul Național de Audit din Suedia în scopul acordării asistenței necesare Curții în procesul de implementare a Planului de Dezvoltare Strategică. În acest context, la 26 septembrie 2006 a fost semnată Scrisoarea de Intenții privind cooperarea instituțională dintre Oficiul Național de Audit din Suedia și Curtea de Conturi a Republicii Moldova, care prevede implementarea unui proiect de cooperare orientat spre consolidarea capacității Curții de Conturi ca instituție supremă de audit pe un termen lung – 2006-2009. Cooperarea include două etape separate, începînd cu o etapă de inițiere, 1 iulie-31 decembrie 2006 și etapa de implementare a proiectului care va începe la 1 ianuarie 2007.

Relațiile bilaterale de cooperare au fost marcate de o intensificare a consolidării relațiilor stabilite anterior și de dezvoltarea unor relații de colaborare cu organele supreme de audit din statele membre ale Uniunii Europene și din țările candidate (Estonia, Letonia, Lituania, Marea Britanie, Spania, Suedia și România).

În anul 2006 au fost semnate Acordurile de cooperare bilaterală între Curtea de Conturi a Republicii Moldova și instituțiile supreme de control financiar/audit din România, Republica Letonia și Republica Lituania. Realizarea prevederilor Acordurilor oferă posibilitatea de a studia și aplica practicile

moderne de audit. În această ordine de idei, un grup de controlori de stat ai Curții de Conturi a Republicii Moldova au participat la acțiuni de instruire la Curtea de Conturi a României, susținute de experți din Marea Britanie și Germania, cu teme „Auditul sistemelor informatice”, „Pregătirea personalului în auditul performanței” și „Pregătirea personalului în detectarea fraudei, corupției, evaziunii fiscale și spălării banilor”.

Pe parcursul anului 2006 Curtea de Conturi a continuat să fie o prezență vizibilă în activitățile derulate de către Consiliul conducătorilor organelor supreme de control financiar din statele membre ale CSI. Consiliul a fost creat la 3 noiembrie 2000 în scopul asigurării cooperării organizaționale între organele supreme de control financiar din statele membre ale CSI, în vederea elaborării de comun acord a unor metodologii și poziții privind problemele teoretice și practice în domeniul controlului financiar. Forma principală de activitate a Consiliului este sesiunea anuală. Astfel, Sesiunea a VII-ea a Consiliului a avut loc la Minsk, Belarus, în perioada 5-6 septembrie 2006. Temele principale abordate au fost: „Conlucrarea organelor supreme de control financiar din statele membre ale CSI cu organele de drept și alte organe de control”, „Rolul organelor supreme de control financiar din statele membre ale CSI în perfecționarea legislației naționale”. De asemenea, în cadrul lucrărilor Sesiunii au fost aprobați indicatorii de bază de evaluare a acțiunilor de control ale organelor supreme de control financiar din statele membre ale CSI. Conform ordinii de zi, a fost stabilită desfășurarea lucrărilor Sesiunii a VIII-a în luna octombrie 2007, în Republica Tadjikistan.

La propunerea oportună a Curții de Conturi a României de integrare a Curții de Conturi a Republicii Moldova în rețeaua de cooperare dintre instituțiile supreme de audit (SAI) la nivel european, prin participarea directă a reprezentanților Curții la întâlnirile periodice ale grupului SAI-urilor din țările candidate și pre-candidate la integrarea în Uniunea Europeană, precum și în cadrul Comitetului de Contact al Uniunii Europene, reprezentantul Curții de Conturi a României a prezentat un material despre Curtea de Conturi a Republicii Moldova la Întâlnirea Ofițerilor de legătură ai SAI-urilor din statele candidate și pre-candidate la Uniunea Europeană la Curtea de Conturi Europeană de la Luxemburg, care a avut loc la 11 octombrie 2006.

Activitatea internațională în anul 2006

Vizita oficială la ONA din Tallinn, Estonia, februarie 2006;

Vizite de studiu la ONA din Marea Britanie și la Tribunalul de Conturi din Spania, martie 2006;

Participarea la Seminarul internațional privind reglementarea contabilității și auditului, Viena, Austria, martie 2006;

Participarea la Conferința internațională științifico-practică „Rolul organelor de control financiar în asigurarea transparenței și gestiunii efective a resurselor de stat”, Astana, Kazahstan, aprilie 2006;

Participarea la seminarul organizat de către IDI EUROSAI „Auditul datoriei de stat”, Astana, Kazahstan, mai 2006;

Participarea la Simpozionul internațional „Combaterea internațională a spălării banilor”, organizat de către INTOSAI și Curtea de Conturi a Federației Ruse, Moscova, Federația Rusă, iunie 2006;

Participarea la lucrările Sesiunii a VII-ea a Consiliului conducătorilor organelor supreme de control financiar din statele membre ale CSI, Minsk, Belarus, septembrie 2006;

Participarea la seminarul „Cu privire la ajustarea standardelor internaționale de audit cu prevederile standardelor IFAC”, Grupul de lucru al ONAS, Subcomitetul INTOSAI PFC Financial Audit Guide lines, Stockholm, Suedia, septembrie 2006;

Participarea la Conferința internațională EUROSAI „Rolul organelor supreme de control financiar în combaterea corupției”, Kiev, Ucraina, septembrie 2006;

Prezentarea Curții de Conturi a Republicii Moldova de către reprezentantul Curții de Conturi a României în cadrul Întâlnirii Ofițerilor de legătură ai SAI-urilor din statele candidate și pre-candidate la Uniunea Europeană, Curtea de Conturi Europeană, Luxemburg, octombrie 2006;

Participarea la Conferința internațională „Rolul organelor supreme de control financiar în combaterea corupției și spălării banilor”, Bișkek, Kîrgîzstan, octombrie 2006.

Integrare europeană

Vizite oficiale la Curtea de Conturi în anul 2006

Vizita oficială a delegației Curții de Conturi a României, semnarea Acordului de cooperare bilaterală, martie 2006;

Vizita oficială a delegației Controlului de Stat al Republicii Lituania, semnarea Acordului de cooperare bilaterală, mai – iunie 2006;

Vizita oficială a delegației Controlului de Stat al Republicii Letonia, semnarea Acordului de cooperare bilaterală, octombrie 2006.

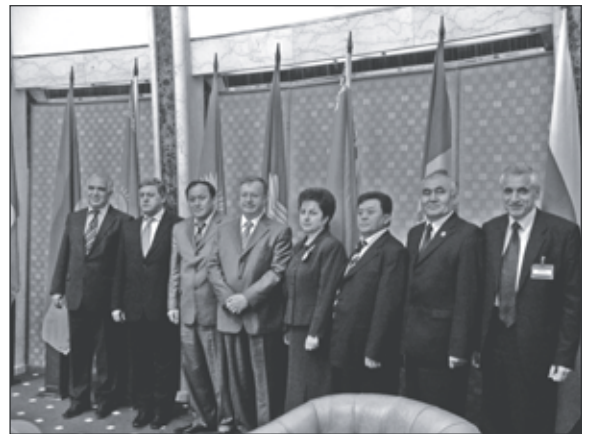
Semnarea Acordului de cooperare
între Curtea de Conturi a Republicii Moldova
și Curtea de Conturi a României,
Chișinău, 28.03.2006

Conferința internațională
științifico-practică, Astana, Kazahstan,
20-21 aprilie 2006

Semnarea Acordului de cooperare
între Curtea de Conturi a Republicii Moldova
și Controlul de Stat al Republicii Lituania
Chișinău, 31.05.2006

Sesiunea a VII-ea a Consiliului
conducătorilor OSCF
din statele membre ale CSI
Minsk, 5-6 septembrie 2006

Relațiile cu Parlamentul

„Instituțiile supreme de control al finanțelor publice pot îndeplini sarcinile sale în mod efectiv și obiectiv, numai dacă sînt independente de serviciile controlate sau dacă sînt sustrate de influența exterioară.

De asemenea, instituțiile de stat nu pot fi absolut independente, fiindcă ele sînt parte componentă a statului în general, instituțiile supreme de control al finanțelor publice urmează să exercite independența funcțională și organizațională, solicitată să îndeplinească sarcinile lor.”

Partea 5. Independența instituțiilor supreme de control al finanțelor publice DECLARAȚIA de la Lima asupra liniilor directorii ale controlului finanțelor publice

• Elaborarea și prezentarea raportului anual

În conformitate cu legea sa organică, Curtea de Conturi prezintă anual, pînă la 15 iulie, Parlamentului un raport asupra modului de gestionare a resurselor financiare publice din exercițiul bugetar expirat, cuprinzînd încălcările comise și măsurile întreprinse. Raportul anual al Curții de Conturi se prezintă de către Președintele Curții de Conturi într-o ședință specială a Parlamentului. Textul raportului anual se transmite Parlamentului și se distribuie deputaților cu cel puțin 15 zile înaintea ședinței speciale a Parlamentului. Pînă la prezentarea în ședința Parlamentului, raportul se examinează și se aprobă de către Comisia pentru politica economică, buget și finanțe a Parlamentului.

Raportul asupra modului de gestionare a resurselor financiare publice din exercițiul bugetar 2005 al Curții de Conturi a inclus următoarele capitole:

- formarea și întrebuițarea resurselor financiare publice (rezultatele controalelor asupra utilizării mijloacelor bugetului de stat, ale bugetului asigurărilor sociale de stat, ale fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, ale bugetelor unităților administrativ-teritoriale în anul 2005);
- integritatea și gestionarea patrimoniului public (rezultatele controalelor efectuate în anul 2005 asupra modului de gestionare a patrimoniului public);
- acțiunile întreprinse pentru lichidarea încălcărilor depistate de către Curtea de Conturi (rezultatele executării cerințelor hotărîrilor Curții de Conturi);
- alte acțiuni de control și activități (rezultatele controalelor efectuate la solicitarea fracțiunilor parlamentare, avizarea proiectelor de legi);
- organizarea și activitatea internă a Curții de Conturi (activitatea organizatorico-metodologică, activitatea pe plan internațional, executarea devizului de cheltuieli în anul 2005).

În raport s-au făcut constatări asupra modului de utilizare a finanțelor publice și gestionare a patrimoniului de stat și s-au menționat principalele încălcări depistate de către Curtea de Conturi în procesul activității de control. Încheierea raportului conține unele concluzii și propuneri asupra eficientizării utilizării banilor publici și a patrimoniului de stat.

În urma dezbaterilor în ședința în plen a Parlamentului pe marginea Raportului prezentat de către Președintele Curții de Conturi, Parlamentul a adoptat Hotărîrea nr. 228 din 14.07.2006, prin care:

Comunicare externă

- în conformitate cu art. 2, Curtea de Conturi urmează să întreprindă măsuri orientate spre:
  - ◆ consolidarea instituției;
  - ◆ obținerea unui impact mai mare al activității de control asupra eficienței utilizării resurselor financiare publice;
  - ◆ asigurarea profesionalismului;
  - ◆ perfecționarea personalului;
- potrivit art.3, Guvernul Republicii Moldova urmează să asigure executarea de către ministere și alte autorități publice a hotărârilor Curții de Conturi vizînd administrarea și utilizarea resurselor financiare publice, să întreprindă măsuri de îmbunătățire a managementului finanțelor publice și să informeze Parlamentul, în termen de 6 luni, despre lichidarea lacunelor depistate de către Curtea de Conturi;
- în conformitate cu art. 4, autoritățile publice locale urmează să asigure executarea hotărârilor Curții de Conturi și un grad înalt de transparență a modului de formare și utilizare a finanțelor publice.

Ținînd cont de hotărîrea Parlamentului, Curtea de Conturi a adoptat o hotărîre prin care măsurile menționate se consideră activități prioritare pentru Curtea de Conturi.

● Activitatea de control:

- Curtea de Conturi prezintă, la cererea fracțiunii parlamentare, comisiei parlamentare sau deputatului, în termen de 5 zile, actele, hotărîrile și rapoartele asupra rezultatelor controalelor efectuate.
- Fiecare din fracțiunile parlamentare, o dată în trimestru, poate solicita un control suplimentar asupra modului de administrare a resurselor financiare publice fără decizia Parlamentului. Rezultatele controlului urmează a fi prezentate Parlamentului într-un termen de cel mult 60 de zile de la data cererii.
- Hotărîrile Parlamentului prin care se cere Curții de Conturi efectuarea unor controale, în limitele competenței sale, sînt obligatorii.
- Structura și personalul Curții de Conturi se stabilesc de către Parlament, la propunerea Președintelui Curții de Conturi.

● Avizarea proiectelor de legi

Conform articolului 26 din legea sa organică, în atribuțiile Curții de Conturi intră și avizarea proiectului Legii bugetului de stat, proiectului Legii bugetului asigurărilor sociale de stat, proiectului Legii fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală. Întru realizarea acestor atribuții, Curtea de Conturi a examinat la 12 octombrie 2006 proiectele actelor legislative menționate, a aprobat și a prezentat Parlamentului avizele în termenele stabilite.

Ținînd cont de faptul că avizarea proiectelor este mai mult un control preventiv și nu ulterior, în procesul examinării proiectelor de legi respective pe anul 2007 Curtea de Conturi s-a condus de principiile independenței și neutralității la adoptarea deciziilor politice.

Reieșind din aceste considerente, toate constatările, obiecțiile și propunerile expuse în avize convențional pot fi grupate în 5 categorii:

- Respectarea legislației și metodologiei privind elaborarea proiectelor de legi respective.
- Excluderea contradicțiilor între actele legislative existente și racordarea normelor propuse la cadrul existent.
- Concretizarea redacției unor articole în scopul excluderii unei administrări inadecvate și tratări duble.
- Propuneri ce țin de realizarea actelor deja adoptate, realizarea cărora necesită finanțare de la stat.
- Aprecierea nivelului de acceptare a cerințelor expuse în hotărîrile anterioare ale Curții de Conturi, precum și a propunerilor și recomandărilor înaintate în procesul avizării proiectului Legii bugetului de stat pe anul 2006 la elaborarea proiectului Legii bugetului de stat pe anul 2007.

Deocamdată, nu putem evalua gradul de acceptare a propunerilor Curții de Conturi pe marginea proiectelor legilor respective pe anul 2007, însă vom menționa că la elaborarea Legii bugetului de stat pe anul 2006, din 18 propuneri înaintate de către Curtea de Conturi, 8 au fost acceptate.

Conlucrarea cu organele de drept și instanțele de judecată

Constantin LOZOVANU
șeful Departamentului asigurare
metodologică și juridică

În conformitate cu Declarația de la Lima, adoptată în luna octombrie 1977, instituțiile supreme de control financiar își dezvoltă permanent capacitatea de publicitate și transparență a activității de control, ca parte componentă importantă în procesul de prevenire și combatere a corupției, spălării banilor și a unei gestionări frauduloase a mijloacelor financiare publice.

În acest context, sarcina primordială a Curții de Conturi este prevenirea acestor efecte negative și nu lupta cu consecințele lor. Reieșind din cele menționate, Curtea de Conturi, în limitele competențelor sale legale, contribuie activ la promovarea reformelor economice și administrative orientate spre eradicarea cauzelor și premiselor dezvoltării corupției, spălării banilor și a fraudelor, prin conlucrarea, în primul rând, cu puterea legislativă și executivă a statului și, în al doilea rând, cu organele de drept.

Realizarea activității Curții de Conturi rezidă în asigurarea utilizării legale și conform destinației a banilor publici și a patrimoniului public. Potrivit prevederilor art.11 din Legea nr.312-XIII din 08.12.1994 „Privind Curtea de Conturi”, Curtea de Conturi, în caz de necesitate, conlucrează cu Procuratura Generală, cu organele afacerilor interne și cu alte organe de ocrotire a ordinii de drept și de control, neadmițând imixtiunea în activitatea lor ce vizează exercitarea supravegherii de procuror, procedura de urmărire penală și de efectuare a justiției. Astfel, dacă în procesul controalelor se depistează încălcări a căror constatare și examinare țin de competența altor organe de control sau de drept, pentru fiecare caz concret de încălcare se întocmește un act de control, cu remiterea lui organului competent respectiv, care este obligat să intervină cu prioritate.

Concomitent, conform prevederilor art. 28 lit. h) din Legea privind Curtea de Conturi, Curtea de Conturi remite Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției materialele referitoare la încălcările financiare depistate, ce conțin elemente constitutive ale infracțiunii.

În vederea realizării prevederilor legale referitor la relațiile cu organele de drept, Curtea de Conturi are încheiate Acorduri de colaborare cu Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, Procuratura Generală, Ministerul Afacerilor Interne și Serviciul de Informații și Securitate. De asemenea, în anul curent, prin ordinul comun al Președintelui Curții de Conturi și al directorului Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției nr. 24/10 din 26.01.2006, a fost creat Consiliul consultativ permanent pentru examinarea preliminară a materialelor controalelor Curții de Conturi, ce urmează a fi propuse spre remitere după competență Centrului. Pe parcursul anului 2006 au avut loc mai multe ședințe ale Consiliului, în cadrul cărora au fost abordate diverse probleme de conlucrare între ambele instituții. Ca rezultat, au fost examinate un șir de materiale de control, o parte dintre care au fost recomandate pentru a fi remise Centrului în vederea examinării conform competenței. Astfel, ca urmare a măsurilor de conlucrare întreprinse cu organele de urmărire penală, în anul 2006, în temeiul materialelor controalelor Curții de Conturi, Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției a pornit cauze penale pe fapte de abuz și exces de putere, precum și pe cazurile de neîndeplinire sau îndeplinire necorespunzătoare de către persoane cu funcții de răspundere a obligațiilor de serviciu, care au dus la prejudicierea în proporții considerabile a intereselor publice.

Prin conlucrarea cu organele de drept, Curtea de Conturi urmărește prevenirea încălcării legislației cu privire la modul de formare, de administrare și de întrebuințare a resurselor financiare publice, precum și privind modul de gestionare a patrimoniului public.

În anul 2007 va continua aprofundarea relațiilor de cooperare cu organele de drept în vederea sporirii rezultatelor activităților comune.

Control (audit) al performanței: concept, actualitate, impact

AURICA DOINA

*controlor superior de stat
Direcția metodologie, analiză și control*

Pornind de la imperativele care dictează necesitatea reformării sistemului de control financiar de stat în condițiile Republicii Moldova, perfecționarea activității de control financiar extern constituie una din cele mai actuale probleme.

Începînd cu anul 1994, cînd Curtea de Conturi a Republicii Moldova a devenit membru cu drepturi depline al INTOSAI și EUROSAI și și-a extins colaborarea în cadrul acestor două organizații internaționale, activitatea de control financiar extern a acesteia nu mai poate fi apreciată doar conform indicatorilor realizați în baza controalelor efectuate în țară, dar și ținînd cont de acțiunile și politicile aplicate în activitatea instituțiilor supreme de control și audit din alte state.

În acest context, potrivit prevederilor INTOSAI și Declarației de la Lima asupra liniilor directorii ale controlului finanțelor publice, instituțiile supreme de control și audit, pe lîngă sarcina tradițională de a controla legalitatea și regularitatea gestionării financiare și contabile, mai exercită și un alt tip de control al finanțelor publice, importanța și semnificația căruia este indiscutabilă. Acest tip de control este orientat spre performanță, eficacitate, economicitate și eficiență a administrației publice și include nu numai aspectele specifice ale gestionării ei, ci și activitățile globale de management, inclusiv sistemele de organizare și administrare.

Cu părere de rău, astăzi trebuie să constatăm că procesul de elaborare, adoptare și implementare în practică a acestui tip de control a decurs lent în Republica Moldova.

În pofida faptului că legislația prevede auditul performanței, totuși, este dificil de a-l aplica în practică, pe motiv că autoritățile publice centrale nu au elaborate criterii concrete de evaluare a eficienței utilizării mijloacelor publice planificate sau destinate executării bugetului pe programe.

În anul 2005, legislativul, prin Legea nr. 330-XVI din 16.12.2005, a operat modificări și completări la Legea nr. 312-XIII din 08.12.1994 „Privind Curtea de Conturi”, în care pentru prima dată a fost expusă noțiunea de control (audit) al performanței.

Conceptul – control (audit) al performanței este definit ca un proces de evaluare sau examinare independentă a măsurii în care o activitate, un program sau o instituție funcționează în mod **eficient și eficace**, cu respectarea **economicității**.

Auditul performanței este examinarea faptului dacă entitatea își îndeplinește însărcinările și responsabilitățile sale într-un mod corect, cu respectarea legislației și cu minimizarea costurilor resurselor utilizate și, în același timp, cu menținerea calității corespunzătoare.

În concluzie, baza auditului performanței o formează cele trei **E-uri** menționate mai sus, iar aplicarea acestor principii presupune să se acționeze în scopul atingerii unui raport cît mai favorabil între obiectivele urmărite și mijloacele folosite. Deoarece auditul performanței poate fi efectuat în întregul sector public, este important ca cetățenii și alte persoane interesate să obțină perspicacitate asupra conducerii și rezultatelor diferitor programe și activități guvernamentale, informații complete și veridice asupra performanței entității supuse controlului (auditului).

După modul complex de abordare, fiind un tip nou de control ulterior, implementarea și aplicarea în practică a controlului (auditului) performanței pune și o serie de probleme conceptuale și practice.

Actualitatea problemei în cauză este determinată de necesitatea perfecționării relațiilor dintre diferiți participanți în procesul controlului financiar de stat, armonizării cadrului legislativ existent și conformarea acestuia la acquis-ul comunitar, dezvoltării instituționale a Curții de Conturi. În același timp, apelarea la practicile moderne de control financiar și audit aplicate în alte țări nu poate înlocui formarea propriului model de dezvoltare, iar experiența internațională poate fi implementată și aplicată treptat în concordanță cu particularitățile cadrului legislativ existent și tradițiile societății noastre.

Cu referință la implementarea controlului (auditului) performanței, putem menționa și un șir de schimbări cu impact pozitiv asupra activității și dezvoltării instituționale a Curții de Conturi.

În prezent, implementarea auditului este însoțită de realizarea, de comun cu experți și consultanți străini, a Planului de Dezvoltare Strategică a Curții de Conturi pe anii 2006-2010, adoptat la 18 aprilie 2006, care va asigura:

- identificarea cadrului legislativ național care reglementează controlul financiar extern și argumentarea necesității armonizării acestuia la acquis-ul comunitar sau la standardele legislației europene;
- însușirea și implementarea celor mai moderne tehnici și metode de audit, conforme cu standardele internaționale și cu cele mai bune practici din domeniu;
- instruirea și dezvoltarea profesională a angajaților;
- elaborarea și aprobarea metodologiei, în conformitate cu scopurile stabilite, inclusiv a controlului (auditului) performanței și a componentelor ei juridice.

Într-o perioadă scurtă de timp au fost elaborate și aprobate de către Curtea de Conturi Standardele de audit ale Curții de Conturi aplicabile la etapa de planificare și la etapa procedurilor de audit, care stabilesc orientarea minimă pentru control (audit) și determină principalele etape de realizare a acestuia și alte instrucțiuni și acțiuni, care trebuie desfășurate în procesul controlului (auditului) în mod sistematic și rezonabil.

Schimbări importante au fost operate în vederea îmbunătățirii eficienței controlului financiar de stat, metodologiei, prin introducerea celor mai bune realizări din experiența și practica Curții de Conturi a României, Controlului de Stat al Letoniei și ale altor instituții supreme de control și audit, în baza acordurilor de cooperare încheiate cu acestea.

Analizând cadrul legislativ național referitor la acest aspect, putem menționa că în Constituția Republicii Moldova nu găsim o definiție juridică pentru conceptul de audit, eficiență, performanță, iar în competența Curții de Conturi nu se include verificarea eficacității administrației. De exemplu, pe plan internațional, conform art.114 alin.(2) din Constituția Germaniei (în vigoare din 12.05.1969), Curtea Federală de Conturi verifică atât contabilitatea, cât și eficiența și regularitatea executării bugetare și a gestionării fondurilor publice.

Luând în considerație argumentele enunțate, condiția de bază pentru realizarea obiectivelor propuse la transformarea Curții de Conturi a Republicii Moldova într-o instituție de audit extern, este dezvoltarea posibilităților analitice și instituționale ale instituției, alinierea cadrului legislativ existent la normele Uniunii Europene și la cele internaționale, asigurarea accesului acestuia la resursele relevante, în special aplicarea tehnologiilor informaționale. De asemenea, un impact pozitiv are alinierea la acțiunile și politicile comunitare și internaționale în domeniul controlului financiar și auditului.

Instruirea – pilonul principal în dezvoltarea profesionalismului

Angela Pascaru
șeful Serviciului resurse umane

Curtea de Conturi, ca și întreg serviciul public din Republica Moldova, se confruntă cu dificultăți în cadrul procesului de pregătire și perfecționare a cadrelor. Curtea de Conturi întreprinde măsuri pentru ca angajații săi să fie instruiți, să urmeze cursuri de calificare, să participe la seminare pentru a-și ridica nivelul de cunoștințe și abilitățile profesionale. În acest sens, Curtea de Conturi are semnate contracte de colaborare cu instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova: Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea Liberă Internațională, Academia de Studii Economice, Academia de Administrare Publică pe lângă Președintele Republicii Moldova. În baza acestor contracte de colaborare, angajații Curții de Conturi își fac studiile la instituțiile nominalizate, inclusiv studiile postuniversitare, masteratul, participă la diferite seminare organizate de acestea. De exemplu, la Academia de Administrare Publică pe lângă Președintele Republicii Moldova au fost organizate un șir de seminare cu tema: „Managementul controlului financiar”, la care au participat angajații Curții de Conturi.

Toți angajații Curții de Conturi, cu excepția personalului tehnic, au studii superioare, unii au studii postuniversitare, masterat la diferite specializări: „Management”, „Management educațional”, „Relații internaționale” etc.

În cadrul Planului de Acțiuni pentru realizarea Strategiei Naționale de Prevenire și Combatere a Corupției, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 421-XV din 16.12.2004, Curtea de Conturi a inițiat un program de instruire a membrilor și angajaților Curții de Conturi. Instruirea s-a efectuat de către specialiști ai instituțiilor în domeniu.

În perioada decembrie 2005 – septembrie 2006 au fost organizate seminare de instruire a angajaților Curții de Conturi de către Transparency International-Moldova, cu următoarele teme:

1. Globalizarea și corupția. Consecințele economice ale corupției în Republica Moldova.
2. Etica în sectorul public – o cale de prevenire a corupției.
3. Cadrul legal național și internațional de prevenire și combatere a corupției.
4. Mita în afaceri.
5. Evaziunea fiscală și corupția.
6. Principiile guvernării corporative și transparența.
7. Proiectul legii privind conflictul de interese.
8. Reguli de protocol pentru funcționarii publici.

Angajații Curții de Conturi au participat la acțiunile de instruire, susținute de experții, din Anglia și Germania în cadrul Convenției de înfrățire între Curtea de Conturi a României și instituțiile supreme de audit din Spania și Germania. Aceste seminare s-au desfășurat în România, având ca teme: „Pregătirea personalului în detectarea fraudei, corupției, evaziunii fiscale și spălării banilor”, „Auditul sistemelor informatice”, „Pregătirea personalului în auditul performanței”.

Angajații Curții au participat la atelierul de lucru „Concepția reformei bugetare – provocările auditului de stat în secolul 21”, Berlin, Germania, EUROSAI, octombrie 2006, precum și la seminarul „Auditul mijloacelor suplimentare publice și a subsidiilor”, Praga, Cehia, noiembrie 2006.

În cadrul realizării Planului de Dezvoltare Strategică a Curții de Conturi pe anii 2006-2010 (PDS) s-au ținut și se țin un șir de seminare pe diferite teme; s-au organizat cursuri de studiere a limbii engleze pentru angajații Curții de Conturi. În acest scop, în incinta Curții de Conturi s-a amenajat o sală performantă și câteva birouri pentru experții-consultanți care acordă suport consultativ și financiar în realizarea scopurilor și obiectivelor propuse în PDS.

Una dintre prioritățile PDS-ului este instruirea internă a angajaților Curții de Conturi, nu numai din punct de vedere tehnic, ci și comunicativ, comportamental, pentru a dezvolta abilitățile de negociere, comunicare, aplanare a conflictelor de interese.

La 27.09.2006 a avut loc un seminar cu participarea angajaților Curții de Conturi cu tema: «Managementul finanțelor publice. Standarde și practici europene utilizate la auditul finanțelor publice», prezentat de către expertul Oficiului Național de Audit al Suediei Lage Olofsson și ex-prim-ministru și ex-auditorul general al Estoniei, actualmente parlamentar Juhan Parts.

În scopul dezvoltării competențelor profesionale în vederea îmbunătățirii și perfecționării nivelului de efectuare a controlului financiar în instituțiile publice, în cadrul Academiei de Administrare Publică pe lângă Președintele Republicii Moldova, în baza unui program elaborat de către aceasta, au fost instruiți 25 de angajați ai Curții de Conturi.

Controlul financiar (auditul) bugetelor unităților administrativ-teritoriale

*Din raportul doamnei **Aia POPESCU**,
Președintele Curții de Conturi,
în cadrul Seminarului
„Controlul financiar (auditul) bugetelor
unităților administrativ-teritoriale –
probleme, oportunități, perspective”
(12 septembrie 2006)*

La data de 12 septembrie 2006, Curtea de Conturi a organizat seminarul „Controlul financiar (auditul) bugetelor unităților administrativ-teritoriale – probleme, oportunități, perspective”.

Seminarul s-a desfășurat în cadrul programului „Planul de Dezvoltare Strategică a Curții de Conturi pe anii 2006-2010”, care a fost elaborat de către Curte cu asistența respectivă din partea Departamentului pentru Dezvoltare Internațională din Marea Britanie. La lucrările seminarului au fost prezenți reprezentanți ai Parlamentului, Guvernului, Ministerului Administrației Publice Locale, Academiei de Administrare Publică pe lângă Președintele Republicii Moldova, Ministerului Finanțelor, ai altor ministere și structuri; reprezentanți ai Primăriei mun. Chișinău; altor autorități ale unităților administrativ-teritoriale (UAT), precum și ai instituțiilor și organizațiilor nonguvernamentale; reprezentanți ai societății civile.

În rezultatul dezbaterilor din cadrul seminarului au fost expuse opiniile și viziunea asupra tuturor aspectelor abordate, conform tematicii seminarului, pentru ca ulterior să fie posibilă identificarea eficientă a soluțiilor necesare pentru realizarea competențelor în domeniile vizate și luarea unor decizii juste și exhaustive. Astfel va fi asigurată o conlucrare viabilă între organele administrației publice centrale și locale, cu participarea societății civile în administrarea finanțelor publice, gestionarea eficientă a patrimoniului public, formarea unui cadru legal compatibil, care va genera utilizarea eficientă a mijloacelor financiare publice, dezvoltarea societății, realizarea practică a programelor de stat în diverse sectoare și ridicarea nivelului de trai al populației Republicii Moldova. Tematica propusă pentru acest seminar este o continuare a discuțiilor din societate despre pașii întreprinși de organele de conducere din țară în vederea reformării actualului sistem de administrație publică locală, cu conformarea acestuia la standardele europene și internaționale. Punând în discuție chestiunile legate de efectuarea auditului, controlului bugetelor UAT, Curtea de Conturi speră ca în rezultatul schimbului de păreri să obțină opinii la tematica vizată.

Din raportul Președintelui Curții de Conturi la seminar:

„Conform competențelor Curții de Conturi, conferite de Constituția Republicii Moldova, aceasta este responsabilă de verificarea respectării prevederilor legale privind formarea, administrarea și întrebuințarea resurselor financiare publice, inclusiv a finanțelor publice locale. De asemenea, Legea privind Curtea de Conturi stipulează obligația Curții de a efectua audite, controale externe ale tuturor entităților publice, inclusiv ale celor de nivel local. De remarcat că în prezent, în vederea asigurării existenței unui fundament juridic funcțional pentru dezvoltarea administrației publice locale, în conformitate cu principiile autonomiei locale și standardele Consiliului European, derulează procesul de ajustare al cadrului legislativ privind administrația publică locală, la spiritul și principiile

Cartei Europene a autonomiei locale, ratificată prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 1253-XIII din 16.07.1997. Este clar, că autonomia locală adevărată este posibilă numai în condițiile independenței și autonomiei financiare. Astfel, actualmente de către Parlament a fost adoptat în prima lectură proiectul Legii privind administrația publică locală, în noua variantă, iar de către un grup de deputați Biroului Permanent al Parlamentului i-a fost înaintat proiectul Legii privind descentralizarea administrativă, care prevede o reformă a administrației publice locale prin delimitarea clară a atribuțiilor și surselor de venit ale autorităților centrale și locale după anumite criterii, așa încât autonomia locală să fie garantată și autoritățile locale să poată rezolva independent problemele de interes local și gestiona independent resursele materiale și financiare pe care le au puse la dispoziție. În proiectul noii Legi privind administrația publică locală se prevede crearea serviciului de audit intern, care va fi obligatoriu aplicabil tuturor organelor administrației publice locale și care va avea ca scop evaluarea sistematică și elaborarea recomandărilor pentru ameliorarea activității instituțiilor publice locale. Prima concluzie pe care aș dori să o fac la această etapă este că toate actele legislativ-normative, care vor conține prevederi referitor la controlul, auditul financiar intern și extern, trebuie să corespundă documentelor ce reglementează sau urmează să reglementeze această sferă de activitate. Cea de a doua concluzie ar fi că, reieșind din faptul că la momentul actual încă nu este elaborat cadrul legislativ pentru sistemul de control financiar public intern, iar Concepția sistemului de control intern și audit intern în sectorul public a fost adoptată recent de Guvern, următorii pași, atât spre dezvoltarea auditului intern, cât și a auditului extern, trebuie făcuți în mod coordonat și sincronizat. Însă, la fel ca și actualul cadru juridic, proiectul de lege promovat nu reglementează angajamentele pentru controlul extern al finanțelor publice locale. Un asemenea control este inerent legat de faptul că bugetele UAT includ și suportul financiar acordat de la bugetul de stat în formă de transferuri generale și cu destinație specială, care constituie în sine sume considerabile.

Analiza execuției veniturilor pe ansamblu ale bugetelor UAT pe a.2005 denotă că ponderea transferurilor alocate de la bugetul de stat în veniturile totale este de 39,7 la sută, astfel, gradul de autofinanțare a cheltuielilor de casă bugetare din veniturile proprii fiind realizate în proporție de 60,3 la sută. În perioada respectivă de gestiune, cea mai mare acoperire a cheltuielilor din veniturile proprii a fost înregistrată la bugetele mun. Chișinău – 86,3 la sută, mun. Bălți – 81,4%, UTA Găgăuzia – 77,5%. Totodată, la bugetele altor 26 de raioane gradul de acoperire a cheltuielilor din veniturile proprii este sub nivel de 50 la sută. Adică, cheltuielile bugetelor respective sînt preponderent finanțate din mijloacele bugetului de stat. Este evident, că punerea în aplicare a mecanismului descentralizării administrative va fi însoțită de acoperirea costului exercițiilor competențelor delegate de la autoritățile publice centrale către autoritățile publice locale, fapt ce va determina și în continuare o pondere semnificativă a transferurilor de la bugetul de stat în bugetele UAT.

Totodată, în legătură cu cele expuse, se menține necesitatea auditului, controlului extern asupra transferurilor de la bugetul de stat, care în prezent nu este clar reglementat. Nu este clară responsabilitatea de a asigura Parlamentul cu informații relevante asupra eficienței utilizării resurselor bugetului de stat sub formă de transferuri, care constituie părți preponderente ale bugetelor UAT. Această expunere ar permite ca pe viitor să fie soluționată principala problemă care apare la delimitarea atribuțiilor de control – constituționalitatea. La momentul actual, art.133 din Constituția Republicii Moldova stabilește că Curtea de Conturi exercită controlul asupra modului de formare, administrare și întreținere a resurselor financiare publice. Curtea de Conturi prezintă anual Parlamentului un Raport asupra administrării și întreținerii resurselor financiare publice. Legislația nu definește noțiunea de resurse financiare publice. Din acest motiv, apare întrebarea: unde se

Finanțele publice locale

limitează caracterul public al surselor financiare – la proprietatea de stat sau include și proprietatea UAT. Dacă e să facem analogie cu art.132 din Constituție, care definește bugetul public național, apoi resursele financiare publice includ atât sursele bugetului de stat, cât și sursele bugetelor UAT. În acest caz, în mod preponderent, se impune determinarea poziției în legea de bază a țării – Constituția. Sau poate nu există întrebare, deoarece sub noțiunea de bani publici se înțeleg banii contribuabililor, comunității, care se administrează de către stat. Prea puțin probabil, pentru că în acest caz noțiunea respectivă nu se încadrează în spațiul legal existent.

Vorbind despre controlul (auditul) bugetelor UAT, nu trebuie să ne limităm doar la partea de cheltuieli. La fel de important este să ne determinăm și în privința controlului auditului veniturilor bugetare și administrării fiscale. Actualmente articolul 13 din Legea privind sistemul bugetar și procesul bugetar stabilește: „Controlul financiar și auditul veniturilor și cheltuielilor bugetului de stat se exercită de către Curtea de Conturi. Controlul financiar și administrativ asupra veniturilor și cheltuielilor bugetare se exercită de către Serviciul Fiscal de Stat și organele de control financiar ale Ministerului Finanțelor”. Concomitent, art.20 din Declarația de la Lima stipulează că organele supreme de control financiar vor fi împuternicite să verifice colectarea impozitelor într-o măsură maximă, inclusiv prin examinarea declarațiilor fiscale individuale. Controlul fiscalității este, în primul rând, orientat spre verificarea legalității și corectitudinii. Cu toate acestea, când se verifică aplicarea legislației fiscale, organele supreme de control financiar vor examina și eficiența, și organizarea colectării impozitelor, îndeplinirea sarcinilor privind veniturile și, dacă este necesar, vor propune organului legislativ măsuri de perfecționare a acestei activități.

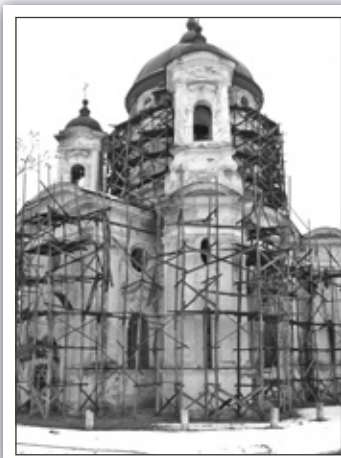
O altă problemă, în această ordine de idei, poate fi controlul impozitelor generale de stat, care sînt calificate ca surse de reglementare a veniturilor sistemului bugetar – impozit pe venit, taxa pentru folosirea drumurilor, percepută de la posesorii mijloacelor de transport înmatriculate în Republica Moldova, iar pentru unitatea teritorială autonomă cu statut juridic special – TVA la mărfurile produse și serviciile prestate de agenții economici din unitatea autonomă și accizele la mărfurile supuse accizelor, fabricate pe teritoriul unității date. În același context, dacă e să ne referim la administrarea fiscală, trebuie să clarificăm bine și aici competențele. Deoarece, la momentul actual, Codul fiscal enumeră 4 organe cu atribuții de administrare fiscală. De rînd cu Serviciul Fiscal și Serviciul Vamal mai există și serviciile de colectare a impozitelor și taxelor locale din cadrul primăriilor, precum și Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, care în prezent nu este supus în acest sens auditului extern.

Acestea sînt doar unele aspecte ale controlului auditului UAT ce țin de formarea și executarea bugetelor. Controlului/auditului atât intern, cât și extern sînt supuse și alte subiecte, cum ar fi: realizarea diverselor programe, utilizarea patrimoniului, inclusiv a resurselor naturale, activitatea întreprinderilor cu capital social preponderent de stat și municipal. Și asupra acestor aspecte urmează să determinăm strict competențele.

Cred, că acest seminar este un seminar util pentru societate, cînd Curtea de Conturi de fapt și-a propus o primă discuție publică, cu participarea entităților controlate, a societății civile, a autorităților publice, asupra nivelului de conlucrare și de realizare a uneia din atribuțiile sale stabilite de Constituție și de lege”.

Pas cu pas spre reînviere...

În conformitate cu Hotărîrea Guvernului nr.273 din 15 martie 2006, a fost instituit Consiliul de observatori al procesului de reconstrucție și restaurare a Complexului monastic "Curchi" în frunte cu dna Ala Popescu, Președintele Curții de Conturi, în scopul monitorizării continue și gestionării transparente a mijloacelor financiare și materiale, acumulate de la donatorii autohtoni și străini, destinate finanțării și susținerii lucrărilor de reconstrucție și restaurare a Complexului nominalizat.

În ajutorul celor mai triști ca noi...

Curtea de Conturi desfășoară activități extrareglementare, cum ar fi asigurarea activității eficiente a Școlii-internat auxiliare din or. Bălți – internat ce găzduiește copii cu dizabilități (handicap).

În conformitate cu lista nominală a patronilor instituțiilor rezidențiale de întreținere și educație a copiilor și instituțiilor sociale, aprobată de către Guvern, Curtea de Conturi a acordat asistență și sprijin la pregătirea documentației de deviz și proiect necesare demarării procesului de reparație a acoperișului școlii-internat, iar prin intermediul Fundației Națiunilor Unite pentru Copii (UNICEF) a fost solicitată acordarea unui ajutor necondiționat (materiale și rechizite) copiilor.

La fiecare început și sfârșit de an școlar, sărbători de Crăciun și An Nou, conducerea Curții de Conturi participă nemijlocit la activitățile solemne ale școlii-internat. Curtea a contribuit la asigurarea cu inventar sportiv în sumă de 6 mii lei a sălii sportive, precum și la procurarea unui frigider cu 2 camere. Mijloacele financiare acumulate cu forțele angajaților Curții de Conturi (17 mii lei) au fost utilizate la procurarea materialelor necesare și repararea sistemului de aprovizionare cu apă a internatului. Cu asistența Curții de Conturi, întru consolidarea bazei tehnico-materiale a școlii-internat, a fost prevăzută finanțarea în sumă de 200 mii lei pentru procurarea computerelor, mașinilor de spălat. Au fost transmise ajutoare sub formă de produse alimentare, lenjerie de pat, medicamente, alte mărfuri și bunuri materiale necesare pentru asigurarea unor condiții de viață decente pentru copiii cu posibilități limitate.

Cadrul legal**I. Acte legislative în baza cărora
Curtea de Conturi își exercită competențele**

- 1) Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29.07.1994 (art. 133)
- 2) Legea nr. 312-XIII din 08.12.1994 „Privind Curtea de Conturi”
- 3) Planul de Dezvoltare Strategică a Curții de Conturi pe anii 2006-2010, aprobat prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 16 din 17 aprilie 2006
- 4) Codul cu privire la contravențiile administrative, adoptat la 29.03.1985
- 5) Legea taxei de stat nr.1216-XII din 03.12.1992
- 6) Legea nr. 845-XII din 03.01.92 „Cu privire la antreprenoriat și întreprinderi”
- 7) Legea nr. 173-XIII din 06.07.1994 „Privind modul de publicare și intrare în vigoare a actelor oficiale”
- 8) Legea instituțiilor financiare nr.550-XIII din 21.07.1995
- 9) Legea nr.548-XIII din 21.07.1995 „Cu privire la Banca Națională a Moldovei”
- 10) Legea nr.900-XIII din 27.06.1996 „Privind combaterea corupției și protecționismului”
- 11) Legea nr.847-XIII din 24.05.1996 „Privind sistemul bugetar și procesul bugetar”
- 12) Codul electoral, adoptat prin Legea nr. 1381-XIII din 21.11.1997
- 13) Legea nr.1457-XIII din 28.01.1998 „Cu privire la Serviciul de Protecție și Pază de Stat”
- 14) Legea nr.753-XIII din 23.12.1999 „Privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova”
- 15) Legea nr.1104-XIV din 06.06.2002 „Cu privire la Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției ”
- 16) Codul de procedură civilă, adoptat prin Legea nr. 225-XIV din 30.05.2003
- 17) Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 189-XIII din 19.07.1994 „Cu privire la Concepția controlului de stat în Republica Moldova”
- 18) Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 313-XIII din 08.12.1994 „Pentru punerea în aplicare a Legii privind Curtea de Conturi”
- 19) Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 1-XV din 17.02.2005 „Privind structura, numărul de personal al Curții de Conturi și condițiile de salarizare a membrilor și angajaților ei”

II. Acte ce țin de organizarea internă a Curții de Conturi

- 1) Normele metodologice privind organizarea, efectuarea controalelor (reviziilor), întocmirea, înregistrarea, realizarea materialelor, evidența și păstrarea dosarelor, aprobate prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 64 din 28.06.2005
- 2) Regulamentul cu privire la ordinea și modalitatea desfășurării ședințelor Curții de Conturi, aprobat prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 93 din 21.12.2005
- 3) Ghidul de expunere a conținutului hotărârilor Curții de Conturi privind raportul asupra controlului, aprobat prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 91 din 21.12.2005
- 4) Regulamentul privind constatarea și examinarea contravențiilor, aplicarea și executarea sancțiunilor administrative și financiare atribuite la competența Curții de Conturi, precum și evidența lor, aprobat prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 89 din 21.12.2005
- 5) Regulamentul privind asigurarea juridică a activității Curții de Conturi, aprobat prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 90 din 21.12.2005
- 6) Codul etic al controlorului Curții de Conturi a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 109 din 29.11.2002

- 7) Recomandări metodologice privind modul de efectuare a reviziei financiare în instituțiile publice, aprobate de Președintele Curții de Conturi la 29.04.2003
- 8) Regulamentul cu privire la atestarea funcționarilor publici din cadrul Curții de Conturi, aprobat prin Hotărârea Curții de Conturi nr.7 din 22.03.2005
- 9) Instrucțiunea privind executarea lucrărilor de secretariat la Curtea de Conturi, aprobat prin Ordinul Președintelui Curții de Conturi nr.144 din 16.09.2004
- 10) Regulamentul cu privire la modul de retribuire a muncii și de stabilire a plăților de stimulare a membrilor și angajaților Curții de Conturi , aprobat prin Hotărârea Curții de Conturi nr.10 din 29.03.2005
- 11) Regulamentul Direcției asigurare juridică, aprobat de Președintele Curții de Conturi la 28.04.2005
- 12) Regulamentul Direcției metodologie, analiză și control, aprobat de Președintele Curții de Conturi la 28.04.2005
- 13) Regulamentul Departamentului control al formării și utilizării finanțelor publice, aprobat de Președintele Curții de Conturi la 23.05.2005
- 14) Regulamentul Departamentului control al utilizării mijloacelor bugetare de către autoritățile publice, aprobat de Președintele Curții de Conturi la 23.05.2005
- 15) Regulamentul Departamentului control al gestionării resurselor naturale și a patrimoniului public, aprobat de Președintele Curții de Conturi la 23.05.2005
- 16) Regulamentul Departamentului control al utilizării finanțelor publice în teritoriu, aprobat de Președintele Curții de Conturi la 23.05.2005
- 17) Regulamentul Oficiului teritorial Nord, aprobat de Președintele Curții de Conturi la 23.05.2005
- 18) Regulamentul Oficiului teritorial Sud, aprobat de Președintele Curții de Conturi la 23.05.2005
- 19) Regulamentul Direcției administrative, aprobat de Președintele Curții de Conturi la 23.05.2005
- 20) Regulamentul Serviciului resurse umane, aprobat de Președintele Curții de Conturi la 23.05.2005
- 21) Regulamentul Serviciului documentare, aprobat de Președintele Curții de Conturi la 23.05.2005
- 22) Regulamentul Secției colaborare internațională, aprobat de Președintele Curții de Conturi la 23.05.2005
- 23) Hotărârea Curții de Conturi nr. 44 din 15 iunie 2006 „Cu privire la aprobarea stemei, emblemei, drapelului Curții de Conturi și insignei de apartenență la Curtea de Conturi”

III. Acorduri bilaterale de colaborare

- 1) Acord de colaborare între Curtea de Conturi a Republicii Moldova și Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, semnat la 27.12.2002
- 2) Acord de colaborare între Curtea de Conturi și Procuratura Generală, semnat la 31.05.2006
- 3) Acord de colaborare între Curtea de Conturi a Republicii Moldova și Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, semnat la 27.12.2002
- 4) Acord de colaborare între Curtea de Conturi a Republicii Moldova și Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova, semnat la 27.12.2002
- 5) Acord de colaborare între Curtea de Conturi a Republicii Moldova și Academia de Studii Economice din Moldova, semnat la 09.06.2005
- 6) Acord de colaborare între Curtea de Conturi a Republicii Moldova și Curtea de Control a Georgiei, semnat în or. Chișinău la 14.09.2005
- 7) Acord de colaborare între Curtea de Conturi a Republicii Moldova și Comitetul Controlului de Stat al Republicii Belarus, semnat în mai 2002
- 8) Acord de colaborare între Curtea de Conturi a Republicii Moldova și Curtea de Conturi a Federației Ruse, semnat la Kiev în iunie 2001

Cadrul legal

- 9) Acord de colaborare între Curtea de Conturi a Republicii Moldova și Curtea de Conturi a Ucrainei, semnat la Kiev în iunie 2001
- 10) Acord de cooperare între Curtea de Conturi a Republicii Moldova și Curtea de Conturi a României, semnat în or. Chișinău la 28 martie 2006
- 11) Acord de cooperare între Curtea de Conturi a Republicii Moldova și Controlul de Stat al Republicii Lituania, semnat în or. Chișinău la 31 mai 2006
- 12) Acord de cooperare între Curtea de Conturi a Republicii Moldova și Controlul de Stat al Republicii Letonia, semnat în or. Chișinău la 6 octombrie 2006

Hotărârile Curții de Conturi privind activitatea de control în anul 2006

1. **Hotărîrea nr. 2** din 20 ianuarie 2006 „Privind rezultatele controalelor asupra administrării resurselor financiare alocate de la buget de către Asociația Surzilor, Societatea Invalizilor și Societatea Orbilor în perioada anilor 2000-2005 (9 luni)”
2. **Hotărîrea nr. 3** din 27 ianuarie 2006 „Privind rezultatele controalelor asupra eficienței utilizării mijloacelor pentru întreținerea Direcției Generale Pază de Stat a Ministerului Afacerilor Interne și a structurilor subordonate pe perioada anilor 2003-2004”
3. **Hotărîrea nr. 4** din 14 februarie 2006 „Privind rezultatele controlului asupra activității economico-financiare a instituției publice naționale a audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova” în perioada anului 2004 și 9 luni ale anului 2005”
4. **Hotărîrea nr. 5** din 28 februarie 2006 „Privind raportul asupra reviziei financiare la Departamentul Vamal și asupra controlului exercitării funcțiilor privind acumularea veniturilor la bugetul de stat în anul 2004”
5. **Hotărîrea nr. 9** din 24 martie 2006 „Privind raportul asupra controalelor eficienței cheltuielilor pentru întreținerea instituțiilor de învățământ din cadrul ministerelor de forță pe perioada anilor 2003-2004”
6. **Hotărîrea nr. 11** din 7 aprilie 2006 „Privind raportul asupra eficienței utilizării și gestionării patrimoniului public de către Departamentul Agroindustrial “Moldova-Tutun” și unele întreprinderi din complexul tutungeriei în perioada anilor 2003-2004”
7. **Hotărîrea nr. 15** din 17 aprilie 2006 „Privind raportul asupra utilizării mijloacelor din fondul pentru susținerea sectorului agrar în anul 2005”
8. **Hotărîrea nr. 17** din 28 aprilie 2006 „Privind raportul asupra rezultatelor controlului executării fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2005, efectuat la Compania Națională de Asigurări în Medicină”
9. **Hotărîrea nr. 21** din 16 mai 2006 „Privind raportul asupra utilizării mijloacelor publice și gestionării patrimoniului de stat de către Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, instituțiile subordonate, beneficiarii de mijloace în perioada anilor 2003-2005”
10. **Hotărîrea nr. 23** din 23 mai 2006 „Privind raportul asupra asigurării integrității, eficienței gestionării patrimoniului de stat și a finanțelor publice la Concernul Republican pentru Gospodărirea Apelor “Apele Moldovei” în anii 2003-2004”
11. **Hotărîrea nr. 24** din 25 mai 2006 „Privind raportul asupra reviziei financiare efectuate la Departamentul instituțiilor penitenciare și structurile subordonate pe perioada anilor 2004-2005”

12. **Hotărîrea nr. 25** din 25 mai 2006 „Privind raportul asupra reviziei financiare efectuate la Ministerul Justiției pe perioada anilor 2004-2005”
13. **Hotărîrea nr. 27** din 26 mai 2006 „Privind raportul asupra legalității și eficienței utilizării mijloacelor pentru întreținerea Ministerului Culturii și a unor instituții subordonate, activităților în domeniul culturii și gestionării patrimoniului cultural în perioada anului 2004”
14. **Hotărîrea nr. 28** din 26 mai 2006 „Privind raportul asupra corectitudinii utilizării mijloacelor financiare publice de către Ministerul Culturii și Turismului în perioada anului 2005”
15. **Hotărîrea nr. 29** din 1 iunie 2006 „Privind raportul asupra utilizării mijloacelor pentru întreținerea Ministerului Ecologiei și Resurselor Naturale, formării și utilizării mijloacelor Fondului Ecologic Național în perioada anului 2005”
16. **Hotărîrea nr. 30** din 2 iunie 2006 „Privind raportul asupra controlului corectitudinii utilizării mijloacelor financiare publice la Ministerul Apărării în anul 2005”
17. **Hotărîrea nr. 31** din 2 iunie 2006 „Privind raportul asupra controlului corectitudinii utilizării mijloacelor financiare publice la aparatul central al Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene în anul 2005”
18. **Hotărîrea nr. 33** din 5 iunie 2006 „Privind raportul asupra raționalității gestionării patrimoniului statului de către S.A. “Viorica-Cosmetic” în perioada anilor 2003-2004”
19. **Hotărîrea nr. 34** din 6 iunie 2006 „Privind raportul asupra corectitudinii utilizării mijloacelor financiare publice la Ministerul Transporturilor și Gospodăriei Drumurilor în anul 2005”
20. **Hotărîrea nr. 35** din 6 iunie 2006 „Privind raportul asupra corectitudinii utilizării mijloacelor financiare publice la Ministerul Sănătății și Protecției Sociale în anul 2005”
21. **Hotărîrea nr. 36** din 7 iunie 2006 „Privind raportul asupra controlului corectitudinii utilizării mijloacelor financiare publice la Ministerul Afacerilor Interne în anul 2005”
22. **Hotărîrea nr. 37** din 7 iunie 2006 „Privind raportul asupra modului de administrare și utilizare a mijloacelor financiare, inclusiv alocate de donatorii externi, de către Ministerul Educației, Tineretului și Sportului, unele organizații subordonate și alți beneficiari de mijloace în perioada anilor 2004-2005”
23. **Hotărîrea nr. 38** din 7 iunie 2006 „Privind raportul asupra corectitudinii utilizării mijloacelor financiare publice la Ministerul Dezvoltării Informaționale în anul 2005”
24. **Hotărîrea nr. 39** din 9 iunie 2006 „Privind raportul asupra executării bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2005”
25. **Hotărîrea nr. 40** din 9 iunie 2006 „Privind raportul asupra rezultatelor controlului execuției bugetului de stat pe anul 2005, datoriei publice și respectării garanțiilor guvernamentale pentru creditele interne și externe efectuat la Ministerul Finanțelor și Trezoreria de Stat”
26. **Hotărîrea nr. 41** din 12 iunie 2006 „Privind raportul asupra corectitudinii cheltuielilor pentru investițiile capitale alocate din bugetul consolidat în anul 2004”
27. **Hotărîrea nr. 42** din 14 iunie 2006 „Privind raportul asupra corectitudinii utilizării mijloacelor financiare publice la Ministerul Economiei și Comerțului în anul 2005”
28. **Hotărîrea nr. 45** din 15 iunie 2006 „Privind raportul asupra corectitudinii formării și utilizării bugetului municipiului Bălți în anul 2005”
29. **Hotărîrea nr. 46** din 15 iunie 2006 „Privind raportul asupra corectitudinii formării și utilizării bugetului raionului Edineț în anul 2005”
30. **Hotărîrea nr. 47** din 15 iunie 2006 „Privind raportul asupra corectitudinii formării și utilizării bugetului raionului Donușeni în anul 2005”

Cadrul legal

31. **Hotărîrea nr. 48** din 15 iunie 2006 „Privind raportul asupra corectitudinii formării și utilizării bugetului raionului Glodeni în anul 2005”
32. **Hotărîrea nr. 49** din 15 iunie 2006 „Privind raportul asupra corectitudinii formării și utilizării bugetului raionului Sîngerei în anul 2005”
33. **Hotărîrea nr. 50** din 15 iunie 2006 „Privind raportul asupra corectitudinii formării și utilizării bugetului raionului Ștefan Vodă în anul 2005”
34. **Hotărîrea nr. 51** din 15 iunie 2006 „Privind raportul asupra corectitudinii formării și utilizării bugetului raionului Orhei în anul 2005”
35. **Hotărîrea nr. 52** din 15 iunie 2006 „Privind raportul asupra corectitudinii formării și utilizării bugetului raionului Telenești în anul 2005”
36. **Hotărîrea nr. 53** din 15 iunie 2006 „Privind raportul asupra corectitudinii formării și utilizării bugetului raionului Ungheni în anul 2005”
37. **Hotărîrea nr. 54** din 15 iunie 2006 „Privind raportul asupra corectitudinii formării și utilizării bugetului raionului Hîncești în anul 2005”
38. **Hotărîrea nr. 55** din 15 iunie 2006 „Privind raportul asupra corectitudinii formării și utilizării bugetului raionului Criuleni în anul 2005”
39. **Hotărîrea nr. 57** din 20 iunie 2006 „Privind raportul asupra efectuării achizițiilor publice, formării și utilizării ajutoarelor umanitare la Agenția Rezerve Materiale, Achiziții Publice și Ajutoare Umanitare în perioada anilor 2004-2005”
40. **Hotărîrea nr. 58** din 27 iunie 2006 „Privind raportul asupra corectitudinii executării volumelor lucrărilor de construcție și montaj la unele posturi vamale ale Departamentului Vamal¹, precum și a proiectelor de deviz”
41. **Hotărîrea nr. 59** din 27 iunie 2006 „Privind raportul asupra corectitudinii utilizării mijloacelor financiare publice la Ministerul Industriei și Infrastructurii în anul 2005”
42. **Hotărîrea nr. 60** din 29 iunie 2006 „Privind raportul asupra corectitudinii formării și utilizării bugetului municipiului Chișinău în anul 2005”
43. **Hotărîrea nr. 64** din 11 septembrie 2006 „Privind rezultatele controlului asupra formării și contabilizării fondului statutar (social) al Întreprinderii mixte moldo-germane Compania aeriană „Air Moldova” S.R.L. în perioada anilor 2000-2001”
44. **Hotărîrea nr. 66** din 12 octombrie 2006 „Pentru aprobarea Avizului asupra proiectului Legii bugetului de stat pe anul 2007”
45. **Hotărîrea nr. 67** din 12 octombrie 2006 „Pentru aprobarea Avizului asupra proiectului Legii bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2007”
46. **Hotărîrea nr. 68** din 12 octombrie 2006 „Pentru aprobarea Avizului asupra proiectului Legii fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2007”

Lista numerelor de telefon ale aparatului central al Curții de Conturi, șefilor de departamente, direcții, secții și servicii

Popescu Ala	Președintele Curții de Conturi	Tel.: 232579 email: a_popescu@ccrm.md
Stratan Nicolae	Consilierul Președintelui Curții de Conturi	Tel.: 210236 email: n_stratan@ccrm.md
Cojocari Viorica	Referent, purtător de presă	Tel.: 210186 email: info@ccrm.md
Foca Elisaveta	Vicepreședintele Curții de Conturi	Tel.: 210054 email: e_foca@ccrm.md
Tomozei Lidia	Șeful secției colaborare internațională	Tel.: 210186 email: l_tomozei@ccrm.md
Cojocari Gheorghe	Membru al Curții de Conturi	Tel.: 210223 email: g_cojocari@ccrm.md
Paknehad Ecaterina	Șeful Departamentului control al formării și utilizării finanțelor publice	Tel.: 210283 email: e_paknehad@ccrm.md
Trofim Natalia	Șeful Direcției control al formării și utilizării resurselor bugetului public național	Tel.: 233981
Munteanu Victor	Șeful Direcției control al datoriei publice și tratatelor interguvernamentale	Tel.: 234333
Cibotaru Mihail	Membru al Curții de Conturi	Tel.: 210107 email: m_cibotaru@ccrm.md
Madan Valentina	Șeful Departamentului control al utilizării mijloacelor bugetare de către autoritățile publice	Tel.: 233544
Cebotari Tatiana	Șeful Direcției control al organelor supreme, de forță și de drept ale statului	Tel.: 232861
Suhan Tudor	Șeful Direcției control al autorităților administrației publice centrale de specialitate	Tel.: 210129
Ghilaș Anatolie	Membru al Curții de Conturi	Tel.: 210096 email: a_ghilas@ccrm.md
-----	Șeful Departamentului control al gestionării resurselor naturale și a patrimoniului public	Tel.: 210633
Ciuvalschi Sofia	Șeful Direcției control al procesului de privatizare, postprivatizare și gestionare a patrimoniului public	Tel.: 233508
Sîrbu Claudia	Șef-interimar al Direcției control al gestionării resurselor naturale și investițiilor capitale	Tel.: 232947
Groza Andrei	Membru al Curții de Conturi	Tel.: 210590 email: a_groza@ccrm.md

Informații utile

Lozovanu Constantin	Șeful Departamentului asigurare metodologică și juridică	Tel.: 210282
Sitalova Margareta	Șeful Direcției metodologie, analiză și control	Tel.: 232569 email: library@ccrm.md
Romaniuc Dumitru	Șeful Direcției asigurare juridică	Tel.: 210165
Guja Sergiu	Membru al Curții de Conturi	Tel.: 210549 email: s_guja@ccrm.md
Potlog Vladimir	Șeful Departamentului control al utilizării finanțelor publice în teritoriu	Tel.: 210004 email: v_potlog @ccrm.md
Furculiță Constantin	Secția Orhei	Tel.: 0-(235)-2-25-38 email: sorhei@mtc-or.md
Deliu Valentina	Secția Ungheni	Tel.: 0-(236)-2-80-49 email: sungheni@mtc-un.md
Țurcan Ana	Secția Hîncești	Tel.: 0-(269)-2-50-50 email: slap@mtc-hn.md
OFICIUL TERITORIAL NORD		
Tcaci Rima	Șeful Oficiului teritorial Nord	Tel.: 0-(231)-2-82-19 email: dc_balti@mtc-bl.md
Scripliu Ion	Secția Bălți	Tel.: 0-(231)-2-60-46
Gamulinschi Victor	Secția Edineț	Tel.: 0-(246)-2-31-80 email: sedinet@mtc-ed.md
Mînescuț Ghenadie	Secția Soroca	Tel.: 0-(230)-2-76-86 email: ssoroca@mtc-sr.md
OFICIUL TERITORIAL SUD		
Trofim Mihail	Șeful Oficiului teritorial Sud	Tel.: 0-(299)-2-24-24 email: dc_cahul@mtc-ch.md
Mozan Maria	Secția Căușeni	Tel.: 0-(243)-2-15-73 email: scauseni@mtc-cs.md
Vicev Serghei	Secția Taraclia	Tel.: 0-(294)-2-30-39 email: staraclia@mtc-tr.md
Pascaru Angela	Serviciul resurse umane	Tel.: 233542
Baltaga Natalia	Contabilitatea	Tel.: 233796
Cumatrenco Iulia	Serviciul documentare	Tel.: 233020 email: cancelaria @ccrm.md
Amihalachioae Alexandra	Serviciul redacțional și operatori	Tel.: 210285
Iacob Ana	Secretarul Curții de Conturi	Tel.: 210289 email: a_iacob@ccrm.md
Antoci George	Serviciul tehnologii informaționale	Tel.: 210083
Nechit Gheorghe	Direcția administrativă	Tel.: 212829
Rața Anatoli	Serviciul securitate internă	Tel.: 232748

TELEFON DE INCREDERE: **232748**RELAȚII CU PRESA ȘI PUBLICUL: **210186**

“Curtea de Conturi exercită controlul asupra modului de formare, de administrare și de întrebuințare a resurselor financiare publice”.

**Art. 133
din Constituția Republicii Moldova**

“Curtea de Conturi este organul suprem de control financiar de stat, care își exercită atribuțiile în conformitate cu Constituția Republicii Moldova, cu prezenta lege, cu alte acte legislative ce reglementează domeniul dat și are independență organizatorică și funcțională”.

**Art. 3 din Legea nr. 312-XIII din 08.12.1994
„Privind Curtea de Conturi”**

“ ... Un audit extern eficient este elementul fundamental în asigurarea unor standarde înalte în domeniul managementului financiar, iar un management financiar bun constituie un aspect fundamental al unei bune guvernări, care produce beneficii reale și directe pentru cetățenii Republicii Moldova”.

**(Planul de Dezvoltare Strategică
a Curții de Conturi pe anii 2006-2010)**

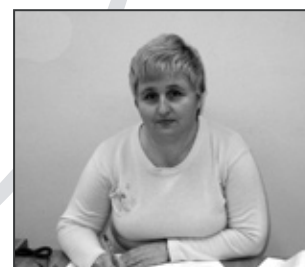
Colegiu de redacție

Viorica Cojocari –
referent, relații public
și presă, responsabil
de ediție

George Antoci –
șeful Serviciului
tehnologii
informaționale

**Alexandra
Amihalachioae** –
șeful Serviciului
redacțional

MOLDOVA

EUROSAI

Spania

Belgia

Estonia

Ungaria

Lituania

Albania

Bosnia și Herțegovina

Finlanda

Islanda

Luxemburg

Andorra

Bulgaria

Macedonia

Irlanda

Malta

Armenia

Cipru

Franța

Italia

Marea Britanie

Austria

Croația

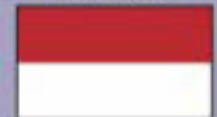
Georgia

Kazahstan

Monaco

Azerbaidjan

Republica Cehă

Germania

Letonia

Norvegia

Belarus

Danemarca

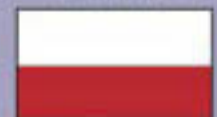
Grecia

Liechtenstein

Polonia

Portugalia

România

Federația Rusă

Republica Slovacă

Slovenia

Suedia

Elveția

Olanda

Turcia

Ucraina

